

Sveriges Dövas Riksförbund

clövas

nr 3- 2007

TIDNING

**Äldre-
frågor
i fokus**

**Gemensam skola
ger bättre tvåspråkighet?**

Möte med savannens vilda djur

**Tidskrift för
SVERIGES DÖVAS
RIKSFÖRBUND
Grundad 1890**

Utgivning 2007

Nr	Manusstopp	Utgivning
4	fre 25 maj	to 21 juni
5	fre 10 aug	to 6 sept
6	fre 14 sept	to 11 okt
7	fre 19 okt	to 15 nov
8	fre 23 nov	to 20 dec

Redaktion

Adress

Dövas Tidning, SDR
Förmansv. 2, plan 6
117 43 Stockholm
dovas.tidning@sdrf.se

Chefredaktör och ansvarig utgivare

Birgitta Leufstadius
birgitta.leufstadius@sdrf.se
taltelefon/SMS: 070-342 60 68
fax: 08-649 90 46

Redaktör

Lennart Tjärnström
lennart.tjarnstrom@sdrf.se
texttelefon: 08-649 71 03
fax: 08-649 90 46
3G-mobil 0735 009769

Reportrar

Tomas Lagergren, Örebro
tomas.lagergren@sdrf.se
3G-mobil 0735 130199
och

Niclas Martinsson
niclas.martinsson@sdrf.se
3G-mobil 0738 333060

Layout

Åsa Möller
Göteborgs Journalisthus
asa.moller@sdrf.se
taltelefon & fax: 031-24 24 72
Plantagegatan 3B,
413 05 Göteborg

Prenumeration och adressändring

medlem@sdrf.se
Agneta Skagerstrand, SDR
Box 300, 793 27 Leksand
texttelefon 0247-641 49
fax 0247-151 03
Prenumerationspris 300 kr/år

Annonser

Bokas och lämnas till
Björn Holmberg
Box 70, 548 22 Hova
telefon 0506-351 26
fax 0506-301 67
sdrannons@sdrf.se
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till redaktionen

Upplaga: 5800 ex
Tryck: Hedemora Tryck
ISSN 1402-1978

sid 33

sid 16

sid 19

sid 32

sid 5

Innehåll

OMSLAG: KARL-ERIK KARLSSON, ORDF. I DÖVAS PENSIONÄRSFÖRBUND. (FOTO: LENNART TJÄRNSTRÖM)

3 LEDARE: Tydligt samband mellan diskriminering och ohälsa

5 Prata på teckenspråk med din baby!

6 Iranska bröderna Farkondeh kämpar vidare

7 Tolkbristen drabbar döva politiker i Örebro

8 Brist på vårdresurser för unga döva missbrukare

10 Uppgift: Att vårda teckenspråket

11 Unga döva drabbas när AMS-åtgärder skärs ner

12 SDR framförde sina argument till skolministern

14 Skolfrågorna i fokus – ny organisation på förslag

17 Hur populära är de teckenspråkiga hemsidorna?

18 Möte med vänliga afrikaner och vilda djur

20 Kunskapen fortfarande dålig om äldre dövas behov

24 UNG: Ungdomsförbundet firar 30-årsjubileum

27 FÖRBUND & FÖRENING: Rapport från förbundsstyrelsen

30 INSÄNDARE: Har inte barn lika värde?

32 Vad betyder VÅREN för dig?

34 KRÖNIKAN: Barndomens minnen styr våra liv

Det finns ett tydligt samband mellan diskriminering och ohälsa

ledare

Diskriminering kan göra dig exceptionellt udda och konstig. Diskriminering kan göra att du uppfattas som onormal. Diskriminering är resultatet av strukturer och handlingar som, medvetet eller inte, exkluderar de som inte tillhör den allmänt accepterade normen.

T.ex. vi icke-hörande människor. Vad betyder då "den allmänt accepterade" normen? Att ha fullgod hörsel, ha full synförmåga, kunna skriva perfekt svenska och engelska, ha svenskt efternamn, vara vit och kristen, vara heterosexuell?

Att avvika från normen kan vara riskabelt. Det finns risk att den som är döv eller hörselskadad, och därför inte kan delta i samtalen på arbetsplatsen, föredrar att läsa en tidning istället för social samvaro. Då uppfattas man av "de normala" som asocial och konstig, även om man är både social och kompetent i sitt arbete.

Diskriminering motverkar man bäst genom att verka för mångfald.

Hur känner ett dövt eller hörselskadat barn när det t.ex. inte kan ta del av barnprogram som är avsedda enbart för hörande barn? Ett dövt barn har av TV lärt sig att vara underkuvad från början. Ska det få vara så? Ska vi uppfostas till passiva medborgare i samhället och livet?

Till exempel SVT tar inte ansvar för att förbättra livssituationen för döva. De gör snarare tvärtom, ödets ironi... Det var SDR som med egna försäljningspengar byggde upp teckenspråkiga program i Dövas TV under 1980-talet, som sedan överläts till SVT år 2000. Det tar årtal att bygga upp en bra och medvetet anpassad organisation för videoproduktion. Synd att det raseras. Nu har man facit i handen: Det är bättre att SDR äger ett videoproduktionsbolag och kan engagera döva på nyckelposter.

Det finns ett tydligt samband mellan strukturell diskriminering och ohälsa. Många teckenspråkiga mår dåligt och fungerar sämre av olika orsaker: Kränkande

bemötande av andra döva, hörselskadade och hörande. Ingen tillgänglighet till tolk. Att ses som en otillräckligt kompetent arbetssökande. Att tvingas stå utanför samhällets ofantligt mycket större kulturella utbud. Vi går miste om så mycket som är självklarheter för de talspråkiga.

Ett aktivt arbete mot diskriminering innebär också ett arbete för en bättre folkhälsa. Döva ska vara jämställda men bör som arbetssökande få positiv särbehandling, eftersom det råder en stark strukturell diskriminering i samhället.

Det slår hårt mot den teckenspråkiga gruppen. Ett exempel på dold diskriminering: Så länge vi får vara med i något "brukarråd" utan någon egentlig maktposition, då får man vara tyst och nöjd, för man kan inte klaga på delaktighet – man är ändå med i brukarrådet.

SDR måste jobba för att döva och hörselskadade ska få samma möjlighet som talspråkiga grupper att ta *operativt ansvar* istället för att vara åskådare. Vi kan inte bara sitta nöjda – vi måste gå ut och kräva verklig delaktighet.

Vi som är experter på att vara döv/hörselskadad ska vara med t.ex. i CI-teamet. Och varför inte en teckenspråkig döv generaldirektör på SPM*? Döva har en passiv position i samhället, men lobbying kan ha positiv effekt. En målmedveten satsning skulle kunna förbättra vår ställning och vår värdighet i samhället som grupp och individer.

När jag som döv är med på olika sammankomster brukar jag påpeka att döva inte är jämställda, och att vi upplever utanförskap och diskriminering på grund av brister i teckenspråkig tillgänglighet, t.ex. till TV-programmen. Men för det mesta syns och hörs vi inte.

Kinesiskt ordspråk: *När förändringens vind blåser, bygger en del vindskydd. Andra bygger väderkvarnar.*

MATS JONSSON, STYRELSELEDAMOT, SDR

*SPM- Specialskolemyndigheten

SDR hemsida: www.sdrf.se
Information: info@sdrf.se

SDR Stockholm
Adress:
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08 442 14 61
Texttel. vxl: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
Adress:
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247-641 00
Texttel. vxl: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Lars-Åke Wikström
law@sdrf.se
Texttel. 08 442 14 63
3G-mobil 0735 033349

Informationschef
Helena Fremnell Ståhl
hfs@sdrf.se
Tel. 0247 64147
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Frågor och materialbeställning
info@sdrf.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

Material till Slingan
slingan@sdrf.se
Telefax 0247-151 03

Bli stödmedlem
medlem@sdrf.se

Intressepolitisk chef
Tord Lind
tord.lind@sdrf.se
Texttelefon 08-4421480
Mobil/SMS 070 215 46 33

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.se
Taltelefon 0247-140 65
Texttelefon 0247-100 24
Fax 0247-141 35

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
karl-erik.karlsson@sdrf.se
Texttelefon 08-89 44 23

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västanviks Folkhögskola
Box 300, 793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 01
Taltelefon 0247-641 00
Fax 0247-101 65
www.sdrf.se/vv

2 lärare till vår teckenspråks- och dövblindtolkutbildning

Vi söker en tolklärare och en teckenspråkslärare som är beredda att anta utmaningen som lärare på vår teckenspråks- och dövblindtolkutbildning!

Önnestad bedriver en 4-årig tolkutbildning som ger möjlighet till flexibel ingång, beroende på vilka förkunskaper och yrkeserfarenheter eleven har. Du får också möjlighet att vara med och vidareutveckla denna nu pågående utbildning.

Tolklärare 100 %

Du ska vara utbildad teckenspråks- och dövblindtolk och bör ha några års yrkeserfarenhet efter avslutad utbildning. Har du högre tolkutbildning och/eller högskoleutbildning i teckenspråk är det en merit.

Teckenspråkslärare 100 %

Vi ser gärna att du har läst teckenspråk vid högskola och/eller teckenspråkslärarutbildning.

För båda tjänsterna är det en merit om du har erfarenhet av att utbilda vuxna eller gått F-linjen. Du bör vara trygg i din yrkesroll och ha erfarenhet av att arbeta med människor.

Vi önskar ha din intresseanmälan så snart som möjligt, senast den 1 juni.

Vill Du veta mera så hör av dig till Lotta Eliasson, utbildningsansvarig, tel 044 – 785 01 26 eller mobiltel 0735 – 10 73 99, tolklärare Lena Bellman tel 0708-68 51 55, Ulla-Britt Molin, LR, tel 0733 – 30 80 58 eller Bengt Lindner, rektor, tel 044 - 785 01 01.

Önnestads folkhögskola www.onne.se
Skolgatan 32
291 73 Önnestad onnestad.fhsk@folkbildning.net

Tel: 044 – 785 01 00
Fax: 044 – 785 01 50

Folkhögskola

**Folkhögskola
i Stockholm**

Kom med i vår gemenskap, du också!

I augusti 2007 öppnar Mo Gård Folkhögskola i Stockholm. Skolan ligger centralt på Kungsholmen (nära Fridhemsplan) med anpassade lokaler och teknik.

Skolan vänder sig i första hand till dig som är döv, hörsel- och/eller synskadad och som har ytterligare funktionshinder. Undervisningen kommer främst att ske på teckenspråk och du kan välja att läsa på hel- eller deltid. Studierna sker i lugn takt och i små grupper och du har möjlighet att få individuellt anpassat stöd. Du kan själv välja vilken inriktning eller vilka ämnen du vill läsa.

Är du intresserad och vill veta mer? Taltelefon: 08-646 35 30, texttelefon: 0122-248 80, e-post: michael.karlsson@mogard.fhsk.se, SMS: 073-074 85 44 eller informationsfilm på www.mogard.se/fhscfilm.htm.

Joar, 2 år, kan många fler tecken än ord

Den lilla runda handen med gropar stryker över den andra handens ovansida. Ett mycket litet, men bestämt pekfinger visar "nere". Jag nickar. Jo, katten är i källaren.

Steg hörs i trappan – knuten näve mot hakan: Ja, det är morfar som kommer.

För mormor har vi ett annat tecken, samma som för groda* – rak hand klappar under hakan. Ett lätt och roligt tecken. Farfar och farmor får sina tecken, och plötsligt öppnar sig en ny dimension för oss hörande som fått förmånen att ta hand om våra gemensamma barnbarn under några dagar: Vi kan kommunicera med tvååringen, få reda på vad han vill, se hans lilla ansikte lysa av glädje när han gör sig förstådd.

Han älskar att teckna. Är jag förvånad? Nej, egentligen inte. Alla små barn kan Imse Vimse Spindel, härmar villigt oss vuxna, och vi ler och nickar. Alla ser att Vimse klättrar uppför tråd, fast barnet inte kan uttala orden än.

Varför är då så många skeptiska mot att lära det lilla barnet tecknen också för mjölk, smörgås, leka, bada, välling, bil, sova, sitta?

Tvååringen kan inte säga många ord än, men som han kommunicerar! Han uttrycker att han vill ha smörgås med ost, mjölk, han vill ha sina skor på sig, jackan, en extra tröja eftersom det är kallt. "Jag vill ha välling och jag vill ha den i sängen. Inte i soffan". Eller vatten för den delen, som han matt viftande meddelar när han vaknar på natten.

Han skiljer genom olika tecken på alla oss vuxna som omger honom, och på våra respektive bilar och vem som kommer, och på katten Sickan och hunden Putte. Han vet hur han ska uttrycka uppe, nere, ute, inne. Vi behöver inte tveka om vad han vill. Lite malligt blir det förstas från ett visst håll när ordet farfar (eller faffa...) kommer ur änglabarnets mun. Vi andra hävdar bestämt att det faktiskt kan betyda precis vad som helst. Men en hand som klappar under hakan, det betyder bara mormor. Eller groda då...

Åh vad jag önskar att fler ska upptäcka detta fantastiska sätt att kommunicera med sina barn och barnbarn! Att lära sig några tecken själv är inte svårt. Har du lärt dig Imse Vimse så klarar du välling, leka, boll, skor och hund också. Skaffa SDR:s nya DVD Babytecken! Kanske ordnas en kurs i Babytecken på din hemort? Jag lovar att livet med barnen får en ny dimension.

TEXT OCH FOTO:
HELENA FREMNELL STÄHL*, stolt mormor

Orden har inte infunnit sig än, men tvååriga Joar är en hejare på teckenspråk.

*Helena Framnell Ståhl, SDR:s informationschef, har person-tecknet "grodor" eftersom hon är samlare och har hela arbetsrummet fullt av fådda grodor i alla former.
(Red:s anm.)

ANNONS

Res med Scandorama!

Vi har erfarenhet av att skraddarsy resor för döva, eller grupper med både döva och hörande. Bussar med kamera och TV-skärmar där teckentolkning syns även under färd. Vi erbjuder resor både inom Sverige och Europa. Välkomna med er gruppfrågan!

Specialerbjudande!

Följ med till Världskongressen för Döva i Madrid 17-23/7
Flygresor Arlanda-Madrid, centralt boende (del i dubbelrum)
inkl halvpension **7495:-/pers.**
Begränsat antal platser, boka idag!

SCANDORAMA®
Grupp & Konferens

Tfn: 040-600 00 60 • e-post: grupp@scandorama.se • www.scandorama.se
Emma Bokemo ebk@scandorama.se Ina Malm ima@scandorama.se

ANNONS

Personlig utveckling
Personligt ledarskap
Handledning

**human
arc**

www.humanarc.se
tel. 070-590 56 55
Ros-Mari Westerlund Nilsson
Gestaltterapeut

Avslag igen för bröderna Farkondeh

Bröderna Farkondeh.

De döva iranska bröderna Daniel och Sassan Farkondeh i Filipstad, som DT tidigare berättat om (i nr 6-05 och 8-06) fick i mars 2007 ännu ett avslag på sin vädjan att få stanna i Sverige.

– Men vi ger inte upp! säger deras stödperson, pastor Bengt Sjöberg.

**Förvaltningsprocessen heten – instans som omprövar beslut i utlännings- och medborgarskapsärenden och för Migrationsverkets talan i migrationsdomstolarna. Enheten prövar också frågor om verkställighetshinder för avvisning (källa: Migrationsverket).*

**FARR* – Flyktninggruppernas och Asylkommittéernas Riksråd*

**UFF – U-landshjälp från folk till folk*

De döva bröderna, vilkas kamp för att få stanna i Sverige DT har följt, är bara ett fall av många liknande. Nu har Förvaltningsprocessenheten* sagt nej. De döva bröderna har, enligt deras stödperson pastor Bengt Sjöberg, fått alla avslag som tänkas kan. Trots det vill inte de svenska myndigheterna genomföra avvisning av bröderna. Men de får heller inte uppehållstillstånd eller asyl. De sitter i ett ingenmansland. Pastor Sjöberg är förtvivlad:

– Nu har vi alltså två människor som inte kan avvisas. Två människor som inte heller har laglig rätt att uppehålla sig i Sverige. Två MÄNNISKOR som inte får studera eller arbeta. Som ska sitta i ett ingenmansland utanför samhället – tills de varit här i sex eller sju år?! Eller tills de blir så psykiskt sjuka eller så förtvivlade att de bryts ner och blir dödssjuka. Då finns nåden – kanske.

Enligt pastor Sjöberg, som är aktiv i FARR*, är det vanligt att Sverige gör så här. Han har hjälpt folk som fått stå ut i ingenmansland i upp till fem år. Han är mycket kritisk till myndigheternas agerande.

– Hur ska jag kunna förmedla till dem – ännu en gång – beskedet om avslag?

– Om man inte har något som helst hopp att ge till en människa om något att göra med sitt liv – hur kan man förmedla ett sådant budskap till en döv flykting som brinner av iver att lära sig saker, utvecklas, få studera, arbeta och bilda familj...? Som bara vill leva det liv som ändå kan vara så rikt!

Bröderna mår i dag inte bra, särskilt inte Sassan, som fått åka akut till sjukhus. Han har ryggsmärtor och måste äta värktabletter för att klara av vardagen, berättar Bengt Sjöberg.

Daniel och Sassan försöker leva ett så normalt liv som möjligt. De har konverterat till kristendomen, bor tillsammans och jobbar på UFF* i Filipstad – men hur länge till? Det vet ingen. Men de ger inte upp: Bröderna kommer med hjälp av Bengt Sjöberg att gå vidare till Migrationsöverdomstolen.

TOMAS LAGERGREN

Protest till stöd för Behare

När 13-åriga döva Behare Shala kom till Sverige från Kosovo hade hon aldrig gått i skola och kunde inget teckenspråk. Nu har hon gått en tid på Östervångsskolan i Lund, lärt sig teckenspråk och utvecklats snabbt.

Men Behare och hennes familj får inte asyl i Sverige.

Behares skolkamrater protesterar mot Migrationsverkets beslut med en namninsamling.

Behare Shalas familj kom hit för drygt ett och ett halvt år sedan och sökte asyl. Två av hennes äldre syskon är också döva. Familjen är romer från Kosovo, och där finns ingen skolgång för deras döva barn.

– Som döv har man chans till ett bra liv i Sverige,

men inte i Kosovo. Är det inte en mänsklig rättighet att få gå i skolan? undrar Veronica Edenfur, elev på Östervångsskolan och elevrådets sekreterare.

Familjen Shala bedöms dock ha otillräckliga asylskäl. Behare och hennes syskon anses heller inte ha så pass allvarliga funktionshinder att det finns "synnerligen ömmande skäl" för att låta dem stanna. För en tid sedan meddelades avvisningsbeslut.

Eftersom det idag råder fred i Kosovo är det mycket svårt för personer därifrån att få asyl i Sverige, men familjens advokat ska lämna in en ny ansökan. Han anser att Migrationsverket inte tagit tillräcklig hänsyn till barnens funktionshinder. (Källa: Sydsvenskan)

Östervångsskolans elevråd med Isabella Hegnell, Manh-Coung Nguyen och Veronica Edenfur i spetsen protesterar mot att skolkamraten Behare utvisas. Foto: Ingemar D Kristiansen.

Nyamko Sabuni.

Flyktningmottagandet utreds

Regeringen beslutade i april 2007 att tillsätta en utredning om flyktningmottagandet.

Utredningen ska se över och lämna förslag om ansvar, utformning och finansiering av flyktningmottagandet i framtiden.

– Det finns uppenbara brister i det nuvarande systemet, som medverkar till att skapa

utanförskap. Det handlar nu om att skapa ett system där man gör rätt från början, säger integrationsminister Nyamko Sabuni.

Monica Werenfels-Röttorp har utsetts till utredare. Hon ska bland annat se över hur nyanlända med funktionshinder och hälsoproblem kan få hjälp.

Fr.v. Lasse S. Lorentzon, Ola Lundström och Henrika Lorentzon-Majer.

Tolkbristen drabbar döva politiker

– *politiska möten måste ställas in*

Ola Lundström är, liksom paret Henrika Lorentzon-Majer och Lasse S. Lorentzon, fritidspolitiker i Örebro. De tre döva har alla missat möten på grund av tolkbrist.

– Det är irriterade, men framförallt förvånade. Vi visste inte att det är så vanligt, säger Ola.

Problemet har nu uppmärksamrats av deras politikerkolleger.

Ola sitter som ersättare i nämnden för funktionshindrade, medan Lasse är ledamot i omsorgsnämnden. Henrika är engagerad i skolnämnden. Vi träffas på Wadköping i Örebro för att diskutera tolkproblemet.

Hittills har Ola och Lasse missat två gruppmöten var. Ett gruppmöte är ett föreberedande möte innan nämndmötet, då man pratar ihop sig och bestämmer hur man ska rösta etc.

– Därför är det viktigt att tolk finns med. Annars blir det svårt att hänga med sedan, i nämndmötet, säger Lasse.

Tolkbristen utgör faktiskt ett hot mot demokratin.

– Vi tänker likadant när det gäller tolksituationen. Annars står vi på varsitt håll politiskt, säger socialdemokraten Lasse, och möts av ett pillemariskt leende från moderaten Ola.

”Vi tänker likadant när det gäller tolksituationen. Annars står vi på varsitt håll politiskt...”

Ingen tolk – inställt möte

Henrika berättar om ett nämndmöte då ingen tolk kom:

– Ordföranden i nämnden, Hans Boskär som kan lite teckenspråk, hoppade in och tecknade så gott han kunde, berättar Henrika Lorentzon-Majer.

Henrika är tacksam för att nämndordföranden försökte hjälpa till, men givetvis besviken på den bristande tolkservicen. Ännu mer sviken kände hon sig den gången då hon och hennes partikamrater skulle träffa skolrepresentanter. De väntade förgäves på tolken. Senare kom en tolk från förskolan Kattungén,

som frivilligt kom och tolkade en kort stund, innan hon var tvungen att åka tillbaka.

– Då var det fortfarande viktiga punkter kvar, så mötet fick flyttas till ett annat tillfälle, säger Henrika.

Detta för att de andra politikerna inte tyckte att Henrika skulle stå utanför i ett demokratiskt beslut. Den solidariteten tycker de tre är bra:

– De vill verkligen att alla ska vara med – de tror på demokratin.

– Jag har känt mig väldigt varmt mottagen i politiken här i Örebro, de andra är nog med att se till att jag hänger med. Hos oss är det alltid så att om tolk inte finns, så inställs mötet, säger Lasse S.

– Så är det hos oss också, flikar Ola in.

En väckarklocka

Att mötena har inställts flera gånger på grund av tolkbrist har upprört de hörande politikerna.

– Kommunalpolitikern Lars O. Molin (kd), har sagt att flera politiker inte är nöjda med kvaliteten heller. Det här har varit en väckarklocka för dem – nu förstår de bättre hur döva har det, berättar Lasse.

– De inser att något inte står rätt till, säger Henrika.

Ola Lundström är kritisk till dagens regleringar på tolkmarknaden och vill se en förändring:

– Som det nu är räknar man efter hur många som bor i städerna, och ser inte till det faktiska behovet.

– Det finns bland annat med i ett remissvar från Örebro Läns Landsting att man inte bör utgå från hur många som bor i städerna utan titta på det faktiska behovet, som antalet tolkbeställningar.

Att de politiska partierna får betala för tolkningen tycker han också är fel:

– Det är orättvist. Alla folkvalda som behöver tolk ska få det, och då ska kommunen betala, inte partiet.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

Det finns drogproblem bland döva studenter i Örebro. Men döva ungdomar missbrukar inte mer än hörande, säger kurator Helena Österholm. Problemet är att det saknas vårdresurser för denna grupp. Behandlingshem saknas, och hemkommunerna tar inte sitt ansvar.

Brist på vårdresurser för unga döva missbrukare

Helena Österholm, kurator på Ungdoms- och familjeteamet i Örebro, har 13 års erfarenhet av arbete med döva gymnasieungdomar som missbrukar droger. Hon tycker det behövs ett behandlingshem för den gruppen. Däremot tillbakavisar hon påståendet om att döva ungdomar i Örebro knarkar mer än andra – det är ingen skillnad, säger hon.

– Vi brukar med några års mellanrum gå ut med enkätfrågor där de får skriva anonymt om de har använt narkotika. Cirka 12-13 procent av de döva ungdomarna har provat, eller missbrukar, narkotika. Och det är ingen skillnad, jämfört med hörande, säger Helena Österholm.

Hon hade 40 klienter under 2006, och drygt hälften av dem hade drog- eller alkoholproblem. Den bilden stämmer med enkäten. Alkoholproblem är vanligast bland de 400-450 eleverna vid RGD/RGH*. Det finns också en del som kombinerar alkohol och andra droger.

Alkohol största problemet

- Är alkohol en inkörsport till andra droger?

– Ja, det är ofta så att när man är berusad vågar man prova narkotika – då är ens omdöme sämre. Det betyder självklart inte att alla provar på narkotika bara för att det finns där. Det beror på en massa andra saker – vilka kompisar man har och hur man mår t.ex, förklarar Helena.

– Ibland känner man att det inte räcker med alkohol, man vill testa något annat. Eller så är man helt enkelt nyfiken. Då provar man hasch. I bästa fall känner du ingen effekt eller mår så dåligt av det att du blir avskräckt från att prova igen. Men om upplevelsen är positiv vill man testa igen; då kan man fastna i ett missbruk som kan bli svårt att komma ur, säger Helena.

Hon rankar de vanligaste drogerna:

– På första plats kommer alkohol, på andra hasch, och på tredje kommer amfetamin. Ibland dyker ecstasy upp.

- Hur kommer de över det?

– Langaren kan vara teckenspråkig, eller så kan de köpa det av vem som helst. De som vill ha tag i det, ser till att få det.

Missköter studierna

Oftast är det skolkuratoren som ser att någon börjat ta droger. Ibland upptäcker även föräldrarna varningssignalerna, blir oroliga och kontaktar Helena.

– Då tar vi fram vårt diagnostest och intervjuar den

misstänkta. Ofta ställer de självmant upp och pratar. Av svaren kan jag uttyda hur allvarligt problemet är, säger Helena.

Då sätts stödsamtal in och man pratar om varför han/hon tar droger. Det är inte bara missbrukande ungdomar som kommer till Helena – det kan vara sådana som tröttnat på att festa jämt. De kommer självmant när de inser att missbruket ger konsekvenser i deras liv, t.ex att man inte orkar sköta studierna.

Drogpåverkan kan också konstateras via urinprov, som sänds till analys. Man lämnar prov 1-2 gånger i veckan under 1-2 månader. Är du inte "ren" sjukskrivs du från skolan. Du måste vara drogfri när du är i skolan.

Ett problem med att ungdomarna sjukskrivs från skolan är att de som inte är från Örebro får åka till sina hemkommuner, där de oftast inte får någon hjälp, annat än urinprov. Ibland försöker hemkommunen erbjuda tolk till en kurator, men det är inte tillräckligt, enligt Helena.

Ingen hjälp i hemkommunen

- Hur gör ni om de vägrar ge urinprov?

– Då pratar vi med föräldrarna. Alla föräldrar till elever på gymnasieskolan i Örebro har skrivit under ett dokument som ger oss rätt att prata med föräldrarna.

- Blir de drogfria? Har ni någon form av uppföljning?

– Det finns tyvärr de som fortsätter, trots våra ansträngningar. Jag vet inte hur det går för dem efter gymnasiet eftersom vi inte har någon uppföljning då de går ut skolan. Det skulle absolut behövas, funderar Helena.

– Men allvarligast är att det inte finns något behandlingshem för dem som behöver mest stöd för att sluta missbruka, menar Helena och syftar på den nästintill obefintliga hjälp ungdomarna får i hemkommunerna när de sjukskrivs från skolan.

- Hur snabbt får de hjälp?

– De brukar få komma hit inom en-två veckor. Det är viktigt att de får komma hit så fort som möjligt.

Helena har två fältassistenter som jobbar ute, träffar ungdomar på ungdomsgårdar och i skolan och kollar hur de mår. De jobbar förebyggande. Men det mest förebyggande är en god relation med föräldrar och vänner, understryker Helena Österholm.

Helena Österholm kurator i Örebro.

"Langaren kan vara teckenspråkig, eller så kan de köpa det av vem som helst. De som vill ha tag i det, ser till att få det."

*RGD/RGH =
Riksgymnasiet för döva
och hörselskadade

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

• **Rebecca Hellqwist, 27, Örebro:** Jag har bara hört talas om att vissa använder droger här. Men på Gallaudet-universitetet i USA fanns det fler. Här känner jag ingen som tar droger.

• **Sarah Remgren, 20, Örebro/Malmö:** Jag vet vilka som tar droger, men jag vet inte om det är sant eller om det är rykten. De är inte många, men de finns. Ingen i min krets använder droger.

• **Petra Örlegård, 17, Örebro/Malmö:** Jag känner ingen här i Sverige, men när jag var utbytesstudent i USA fanns det de som tog hasch och några av dem var mina vänner, bland annat tre tjejer.

• **Laith Foad, 15 år, klass 9, Manilla-skolan, Stockholm:** När jag gick i åttan såg jag att ett par elever i tian hade någon pulverliknande drog i en "snusdosa". Jag försökte säga till dem att sluta. Men de sa att jag inte skulle bry mig.

• **Albert Boklund, 15 år, klass 8, Manilla-skolan, Stockholm:** Jag har i alla fall inte sett något. Men jag vet en bekant i Örebro som använder droger. Unga vill väl testa något nytt för att det är coolt. De måste lära sig mer om droger och hur farligt det är. Självt har jag ännu inte fått någon drog-information i skolan.

Hur vanligt är det med droger bland unga döva? De flesta som DT frågat känner till någon eller några som använder otillåtna droger.

ENKÄT: TOMAS LAGERGREN
OCH NICLAS MARTINSSON

De vanligaste drogerna

Alkohol

Laglig från 18 år i Sverige. I USA är åldergränsen 21 år. En vanlig missuppfattningen är att det är levern som skadas mest av alkoholmissbruk – men det är hjärnan som skadas mest. Alkohol är ofta en dold sjukdomsorsak. Två tredjedelar av dem som vårdas vid intensivvårdsavdelningar har misstänkta alkoholproblem.

Metanol, som finns i träsprit och teknisk sprit, kan i så små doser som 6 centiliter ge blindhet och leda till döden – smaken kan inte skiljas från rent brännvin.

Cannabis/hasch/marijuana

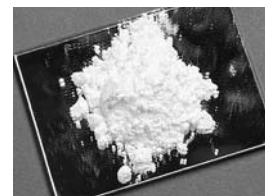
Framställs av indisk hampa. Mer än 60 ämnen påverkar hjärnan, bl.a. THC (tetrahydrocannabinol). Först efter en månad har THC från ett rus försvunnit ur kroppen. Röker man oftare lagras THC i kroppen. Varje ny hasch-pipa ökar THC-halten i kroppsfettet och det kroniska

ruset blir kvar. Enda möjligheten att bli av med det är att sluta helt. Rusffekter: En lyckokänsla infinner sig, oro försvinner, färger och smaker blir intensivare och känslorna förstärks. Biverkningar: Dagdrömmari, inbundenhet, försämrat minne och tidsuppfattning, i vissa fall allvarlig psykos (förvrängd verklighetsuppfattning).

Amfetamin

Syntetisk drog. Amfetamin lanserades av läkemedelsindustrin som bantningsmedel. Amfetamin dämpar hunger och stimulerar centrala nervsystemet. Amfetamin är det preparat som de flesta intravenösa missbrukare ("sprutnarkomaner") i Sverige använder. Hyperaktivitet, uppfinningsriktighet och ökad självkänsla är vanliga ruseffekter av amfetamin. Biverkningarna är paranoia (förföljelsemani) och hallucinationer. Vid s.k. avtändning kan man få muskel- och ledvärk, trötthet och ångest.

(Fakta: Polisen och Wikipedia)

T.L.

Tecknad info om mänskliga rättigheter

Sedan 2002 har regeringen en webbplats om mänskliga rättigheter:

www.manskligarattigheter.se

Nu kan även personer med teckenspråk som förstaspråk inhämta kunskap på webbplatsen, där nio korta filmer på teckenspråk har lagts upp. Man kan t.ex. få information om regeringens handlingsplan för mänskliga rättigheter, söka efter dokument, läsa om vad FN och Europarådet gör, och läsa rapporter om situationen i världens länder där vad gäller mänskliga rättigheter.

Teckenspråk på skatteverket.se

Fr.o.m. den 16 mars i år finns även teckenspråkig information på skatteverkets hemsida www.skatteverket.se (skriv in TECKENSPRÅK i sökrutan).

Tomas Hedberg (ovan) och Tommy Lyxell.

*Språkrådet – avdelning inom Institutet för språk och folkminnen (den centrala språkmyndigheten i Sverige)

Uppgift: Att vårda teckenspråket

Den 1 juli 2006 skapades en ny myndighet: Språkrådet*, som har till uppgift att vårda språken i Sverige. Utöver svenska och de fem minoritetsspråken – finska, tornedalsfinska, samiska, romani och jiddisch – ingår vård av teckenspråket i det nya Språkrådets ansvar.

Från den 2 april delar SDR:s Tomas Hedberg och auktoriserade teckenspråkstolken Tommy Lyxell på en tjänst som teckenspråkiga språkvårdare. Uppgift: Att bl.a. bevara historien – filma teckenspråk och bevara äldre tecken, samt snappa upp och dokumentera de nya tecken som skapas.

De ska bevaka teckenspråkets ställning och rap-

portera till regeringen om utvecklingen på området – tolktillgång, teckenspråksutbildningens kvalitet, tillgång till teckenspråkig information. De ska också forska i olika teckens ursprung och svara på allmänhetens frågor om teckenspråket. Utgivning av ett lexikon om regionala tecken står också på agendan.

Teckenspråkets Dag, som högtidlighålls varje år sedan 1981 då teckenspråket officiellt erkändes som ett eget språk, kommer som alltid att firas den 14 maj. I år firar man att teckenspråkets officiella status höjs ytterligare, genom att det nu ingår i Språkrådets uppdrag.

Teckenspråket beaktas i förslag till ny språklag

Regeringen har beslutat att ge en särskild utredare i uppdrag att utarbeta ett förslag till språklag, där svenska språkets status regleras.

– Att i lag slå fast svenska språkets ställning har ett stort symboliskt värde och ger en tydlig signal om den vikt som svenska språket har i vårt samhälle, säger kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth.

De språkpolitiska mål som riksdagen godkände i december 2005 ska vara en grund för arbetet, liksom de överväganden som den tidigare språkkommittén gjorde i fråga om en språklagstiftning.

Utredaren ska också överväga om det i lagen bör införas bestämmelser om de nationella minoritetsspråken och det svenska teckenspråkets ställning.

Till särskild utredare har utsetts tidigare regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson. Uppdraget ska redovisas den 31 december 2007 och en språklag skulle därmed kunna träda i kraft den 1 januari 2009.

ANNONSER

ID-dagarna 10–12 oktober 2007

Factory Nacka Strand, Stockholm

Mässa med användarvänlig dator- och informationsteknik för människor med olika funktionshinder.

I utställningen visas de senaste produkterna, anpassningarna och programvarorna inom området IT-baserade hjälpmedel.

Föreläsningar ur seminarieprogrammet:

- Test av 3G-telefoner utifrån dövas, hörselskadades och dövblindas behov
- Brukarnära IT-tjänster - Örebro läns landsting

Fri entré till utställningen

www.hi.se/iddagarna

På www.hi.se/iddagarna kan du läsa det fullständiga programmet fr.o.m. 14 maj. En tryckt broschyr kan kostnadsfritt beställas från: Carina Hillerhag, Hjälpmedelsinstitutet, Box 510, 162 15 Vällingby.

STIFTELSEN MO GÅRD

en resurs för personer med dövblindhet och döva personer med tilläggshandikapp.

Genom Ditt bidrag stöder Du forskning och utveckling för dessa grupper.

Tacksam för Ditt bidrag på vårt kontrollgirokonto 901136-2.

Stiftelsen Mo Gård

Box 175, 612 24 Finspång

Tel: 0122-236 00

www.mogard.se

Projekt KAOS startades av stiftelsen Activa i Örebro i november 2005. Det skulle fortgå i två år och sedan övergå till en permanent verksamhet, där unga arbetslösa skulle lära sig att utvecklas utifrån modellen *Konsten Att Orientera Sig* = KAOS. Men nu har den nya regeringsalliansen givit AMS* och AF* direktiv att arbetsmarknadsåtgärderna ska minskas. Det drabbar arbetslösa döva, som får gå tillbaka till arbetsförmedlingens långa köer.

Unga döva drabbas när AMS-åtgärder skärs ner

*AMS – Arbetsmarknadsstyrelsen

*AF – Arbetsförmedlingen

”Slöseri med tid, och förödande för de döva som behöver extra stöd för att komma ut på arbetsmarknaden.”

Activas KAOS-projekt är beroende av att kursdeltagarna får ersättning av AF, kommunen och Försäkringskassan, och till viss del socialstyrelsen. Före jul, innan KAOS lades ner, var 75 personer engagerade via Activa, där KAOS-projektet var en stor del av verksamheten.

Idag har Activa Teckenspråk bara 25 klienter som går till den nu enda arbetskonsultanten på Activa, på uppdrag av AF. 50 döva förlorar därmed stödet från Activa. Vissa av dem kommer att få vänta på att få träffa en handläggare på AF i tre månader, enligt Ola Lundström, styrelseledamot i SDR och handläggare på Activa.

– Slöseri med tid, och förödande för de döva som behöver extra stöd för att komma ut på arbetsmarknaden, säger Ola.

Gunilla Engwall, verksamhetsansvarig, säger att Activa hade ett flöde på 100 personer om året, där folk kom in och gick vidare till arbetslivet. Hon förklarar att det är de som inte är riktigt föreberedda för arbetslivet som nu får problem:

– De behöver föreberedande insatser genom KAOS. Andra kanske bara behöver hjälp att söka jobb eller få en praktikplats, säger Gunilla. Hon menar att Activa är ensamt i Örebro län om att ha både kunskapen och tiden att hjälpa döva arbetslösa. På grund av de nya

Gunilla Engwall och Ola Lundström.

AMS-direktiven har de idag bara möjlighet att arbeta på uppdrag av AF, då bidrag till andra åtgärder inte längre beviljas.

Kvar i statistiken

På nyheterna meddelas att arbetslösheten sjunker. Men Gunilla och Ola menar att det inte gäller för funktionshindrade och sjukskrivna:

– De är kvar i statistiken, säger Ola, och vi är oroliga för hur förändringarna ska drabba den döva gruppen.

I dagens läge måste du vara mycket mer självständig och veta vad du vill, och det menar Gunilla och Ola kan vara svårt att klara av.

– Därför har vi beslutat att inrätta en öppen verksamhet fram till sommaren – ett slags rådgivningscenter – för att se hur stort behovet är, säger Ola, som tror att behovet av hjälp och stöd är stort i Örebro. Den nya öppna verksamheten fick in tio personer första veckan, bara genom ”djungeltelegrafan”.

– Vi hoppas det kommer in fler när det blir bättre känt, säger Ola.

Hjälpen de ger kan vara allt från att läsa myndighetsbrev till att formulera ansökan och få hjälp med kontakter med företag. Alla unga arbetslösa är välkomna, bara de är bosatta i Örebro. Men om Activa finns kvar på adress Klostergatan 5 efter sommaren vet ingen än.

– Vi känner att vi har ett samhällsansvar, säger Gunilla Engwall.

– 80 procent av jobben som erbjuds i arbetslivet idag finns utanför AF. Därför är kontakter viktigt, och det har Activa. Samma stöd kan inte AF ge. Därför är vi angelägna om ge döva den hjälp de behöver, avslutar Ola.

Färre i åtgärder

På arbetsmarknadsdepartementet anser man det naturligt att dra ned antalet åtgärder i högkonjunktur:

– Det fanns 86.000 nyanmälda lediga jobb hos AF i februari. Vi vill inte låsa fast människor som står nära arbetsmarknaden i olika åtgärder, säger Fredrik Östbom, politiskt sakkunnig på departementet.

Nu finns 90.000 platser kvar i åtgärder, mot tidigare 145.000. Regeringen satsar på de s.k. nystartsjobben, med skattelättnader för arbetsgivarna, som infördes vid årsskiftet. Från 1 juli sänks också arbetsgivaravgiften för ungdomar 19–24 år.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

Kulturministern vill verka för hundra procent TV-textning

Kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth kommer att kräva att allt som sänds i public service-TV ska vara textat. Det lovade hon Hörselskadades Riksförbund (HRF) i samband med Public service-dagen den 30 mars.

Ungefär 600.000 döva och hörselskadade behöver textning av TV-programmen. SVT textar i dag bara drygt hälften av sina svenskspråkiga program vid första sändningstillfället. Nu har

kulturministern lovat höja ribban och kräva att SVT och UR textar allt.

– Vi räknar nu med att kravet på 100 procent textning blir en del av den nya utredningen om public service som regeringen tillsätter i maj, säger HRF:s ordförande Jan-Peter Strömghren.

SVT:s nuvarande avtal med staten innebär att 65 procent av de svenska programmen ska vara textade senast 2009. Det är för dåligt, anser hörselorganisationerna.

– Brittiska public service-bolaget BBC är nu uppe i nästan 100 procent textning. SVT borde klara samma nivå senast 2010, säger Jan-Peter Strömghren.

Det finns inga tekniska hinder. Vad det handlar om är politiska beslut och resurser.

Hörselorganisationerna träffade skolministern:

Fr.v. Jan Peter Strömgren, ordförande HRF, Lars-Åke Wikström, ordförande SDR, skolminister Jan Björklund och Lena Fernström, ordförande DHB.

SDR kräver rätt till teckenspråk för både barn och föräldrar

SDR har uppvaktat skolminister Jan Björklund om hur framtidens skola för döva och hörselskadade elever bör se ut.

– Jag upplevde att skolministern lyssnade och var positiv till lösningar, så att teckenspråkiga elever kan välja den skolform som passar dem bäst, kommenterar SDR:s förbundsordförande Lars-Åke Wikström.

Tillsammans med HRF* och DHR* lämnade SDR* över tre krav till skolministern:

- att HRF:s förslag till ny skolorganisation ska genomföras
 - att alla döva och hörselskadade barn har rätt till teckenspråk
 - att föräldrar till dessa barn har rätt till teckenspråksundervisning
- Jag upplevde att skolministern lyssnade på oss, sa också HRF:s ordförande Jan-Peter Strömgren.

De tre hörselorganisationerna föreslår att det skapas nio regionala resurscentra i landet. De ska med stöd av en nationell samordnare ansvara för att döva och hörselskadade elever i respektive region får den skolgång de behöver, och att undervisningen håller god kvalitet över hela landet.

– Kommunerna i landet behöver stöd, då de inte har tillräcklig kunskap i frågor som berör döva och hörselskadade, sade Lars-Åke Wikström.

– Teckenspråket är viktigt. Jag har under mina 25 år inom DHB aldrig hört någon beklaga sig över att han eller hon lärt sig teckenspråk, sade Lena Fernström, ordförande i DHB.

Öppen för lösningar

Idag erbjuds föräldrar till döva och hörselskadade barn en teckenspråksutbildning på sammanlagt 240 timmar (TUFF). De tre förbunden anser att ingen kan lära sig ett nytt språk på så kort tid. Antalet timmar måste ökas radikalt, ansåg de. Dessutom påpekades att de

ekonomiska förutsättningarna för föräldrarna måste förbättras, och att föräldrarna måste ges rätt till teckenspråksutbildning från barnens tidiga ålder och under barnens hela skoltid.

Skolministern lyssnade och ställde frågor, men underströk att han inte kunde ge några löften. Han betonade dock att han är öppen för speciella lösningar för att hörselskadade och döva ska få en bra skolgång.

SDR passade också på att påpeka att studier vid Komvux och privata utbildningar i dagsläget inte är tillgängliga för teckenspråkiga. För studier på universitet, högskolor och folkhögskolor finns däremot särskilda medel avsatta för teckenspråkstolk.

– Det får till följd att teckenspråkiga många gånger utestängs från studier, sade Suzanne Albihn, intressepolitisk sekreterare hos SDR. Hon tog fallet med Adrian Feldt i Örebro som exempel. Han hade blivit antagen vid Komvux i Örebro, men kunde inte börja då det inte fanns medel för teckenspråkstolkar.

SDR anser att finansieringen av utbildningstolkning inte får bli styrande i dövas val av utbildning. Teckenspråkiga måste garanteras tolk i all utbildning, oavsett om den anordnas i kommunal, statlig eller privat regi.

TEXT OCH FOTO: LENNART TJÄRNSTRÖM

**TEMA
SKOLAN**

*SDR – Sveriges Dövas Riksförbund

*HRF – Hörselskadades Riksförbund

*DHR – Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn

Får ingen tolk – missar utbildningen

Trädgårdsmästare – det är drömjobbet för döva Adrian Feldt, 30 år, från Örebro. Men han har fått nej på sina ansökningar till sådana jobb, eftersom han saknar utbildning. Så han sökte, och blev antagen, vid Kvinnerstaskolans naturbruksgymnasium.

Men två veckor före kursens början kom besked från Örebro kommun – han får till sin stora besvikelse ingen utbildningstolk. Om minst fem döva söker samma utbildning kan kommunen ställa upp med tolk. Annars blir det för dyrt med två tolkar på heltid, anser kommunens beslutsfattare.

Adrian känner sig diskriminerad, eftersom han nekas gå den utbildning han blivit antagen till p.g.a. sitt funktionshinder. Nu går han istället en arbetsmarknadsutbildning och söker olika praktikplatser.

(Källa: Nerikes Allehanda)

Ny myndighetsstruktur ska underlätta styrning

Regeringen beslutade den 15 mars 2007 om kommittédirektiv för myndighetsstrukturen inom skolväsendet.

Beslutet innebär bland annat att Specialskolemyndigheten SPM och Specialpedagogiska institutet SIT slås samman till en myndighet.

Myndigheten för skolutveckling, liksom Centrum för flexibelt lärande, upphör som egna myndigheter. Deras kärnuppgifter övertas av Skolverket. Tol- och översättningsinstitutet TÖI berörs också av förändringarna. Regeringen tror att översynen av skolväsen-

det kommer att underlätta styrningen i ett mål- och resultatstyrt skolsystem.

Den tidigare direktören för Verket för Högskole-service, Hans Forssell, har utsetts att utreda den nya statliga myndighetsstrukturen i skolväsendet. Han ska också göra en översyn av förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och delar av vuxenutbildningen som inte tillhör skolväsendet.

Utredaren ska lämna förslag på vilka uppgifter de nya myndigheterna ska ansvara för, samt hur de ska vara organiserade. Förändringarna är tänkta att träda i kraft 1 juli 2008.

L.T.

TEMA SKOLAN

SPM:s generaldirektör Greger Bååth:

Inga dramatiska förändringar

– Som jag ser det just nu, är de direktiv som lags fram om myndighetsöversyn inget som dramatiskt förändrar specialskolan, säger Greger Bååth, generaldirektör för Specialskolemyndigheten, SPM.

Greger Bååth tror att specialskolorna kommer att ingå som en enhet i en större myndighet än dagens SPM. Han anar också att i denna enhet kommer Ekenskolan och Hällsboskolan att ingå. För närvarande pågår en utredning av Sofia Larsen.

– Hon ska också belysa ansvarsfördelningen mellan stat och kommun avseende bl.a. dagens så kallade hörselklasskolor (Alviksskolan, Kannebäcksskolan m. fl) samt det statliga åtagandet när det gäller RGD/RGH*, säger Greger Bååth, som tror att slutresultatet av denna utredning kan komma att påverka omfattning-

en av den framtida "specialskolefamiljen".

SPM hoppas också att de förslag som Tecken-språkutredningen presenterade förra året kommer att påverka uppdraget för den framtida nya myndighe-ten. Det fanns där många förslag för en fortsatt samlad specialskola med en samlad tvåspråkig undervisning i en teckenspråkig miljö.

– Detta är en viktig aspekt som jag kommer att framhålla i det fortsatta utredningsarbetet. Jag tror också våra skolor kan vara ett nav i den samlade statliga stödverksamhet som behövs kring barn med döv- eller hörselskada, säger Greger Bååth, och påpekar att SPM kommer att följa utredningsarbetet och aktivt försöka bidra med kunskaper och erfarenheter så att slutresultatet blir så bra som möjligt.

LENNART TJÄRNSTRÖM

Greger Bååth.

*RGD-RGH – Riksgymnasiet för Döva och Hörselskadade, Örebro

Svag arbetsrätt för funktionshindrade – även i Sverige

Trots att den svenska arbetsrätten är stark sorteras många funktionshindrade bort vid rekrytering, anställning och i samband med uppsägningar.

Och även om samhället genom lagar och andra åtgärder tydligt visar att alla ska få tillträde till arbetsmarknaden, erbjuder den svenska lagen knappt några sanktioner för rättigheter till arbete för personer med funktionshinder.

I en avhandling vid Lunds universitet jämför Andreas Inghammar lagar och regler kring arbete och funktionshinder i Sverige, England och Tyskland.

Ofta hör man att Sverige är den mest högtstående nationen när det gäller att tillvarata funktionshindrades intressen på arbetsmarknaden. Och visst är den svenska arbetsrätten världsunik?

– Ja, vi svenskar tror gärna det och har ofta varit ointresserade av att ta reda på hur motsvarande problem har lösts i andra länder. I själva verket finns all anledning att ta intryck av hur andra länder genom sin lagstiftning har reglerat förhållandet kring arbete och åtgärder för personer med funktionshinder, säger Andreas Inghammar, som disputerar i arbets-

rätt vid juridiska fakulteten i Lund.

Ländernas lagstiftning skiljer sig kraftigt åt i vissa fall, men är relativt lika i andra delar. Både Sverige och Tyskland kännetecknas av ett starkt anställningsskydd och aktiva åtgärder för arbetsmarknadsintegration, medan Storbritannien var först med att förbjuda diskriminering på grund av funktionshinder, och det land som har fått absolut flest diskrimineringsstifter avgjorda i domstol.

LENNART TJÄRNSTRÖM

HRF:s skolförslag gav eko i hela landet

Tre års arbete med HRF:s skolförslag gav resultat. Landets 3.200 skolpolitiker fick sig en väckarklocka. I förslaget ses hörselskadade och döva som en enhet. Hur förslaget ska realiseras, är en desto svårare fråga.

TEMA SKOLAN

Jan-Peter Strömberg.

Varje år föds cirka 200 hörselskadade och döva barn. Under uppväxten ökar antalet med lika många barn för varje årskull, enligt HRF*. När dessa barn når skolåldern är många onödigt eftersatta i klassen. Fler döva och hörselskadade får icke godkänt än hörande.

Nu ska det bli slut med det, tycker HRF, som – i samarbete med SDR* – i tre år jobbat med ett skolförslag som nu presenterats för landets 3.200 skolpolitiker.

– Politikerna har fått en annan och tydligare bild av döva och hörselskadade barns skolsituation. Det kan vi se, efter att vi i ett år rest runt i landet, säger Jan-Peter Strömberg, HRF-ordförande.

Förslaget går ut på att nio resurscentrar skapas i hela landet; ett i varje region. Det ligger i linje med Ansvarskommitténs förslag om nya geografiska indelningar i Sverige, från arton landsting och två regioner i dag, till kanske nio regioner om några år.

Regionala resurscentra föreslås ha ansvar för alla döva och hörselskadade barn i respektive region, oavsett vilken skolform de går i. I varje resurscentrum ska förskole- och grundskoleverksamhet med undervisning på teckenspråk och/eller tal finnas för döva och hörselskadade. De ska även ha ansvar för barn som går i kommunala skolor, både integrerade i en vanlig klass, eller i en liten hörsel- eller teckenspråksklass.

Föräldrarnas beslut

Ett integrerat skolbarn kan t.ex. få en ambulerande hörsellärare eller teckenspråkslärare och gå på träffar med andra barn i samma situation. Men frågan är vem som bestämmer om barnet ska få teckenspråket, och om barnet ska gå integrerat.

– Jag tror inte att man kommer ifrån att det måste vara föräldrarna som står för det beslutet. Men de måste få förutsättningarna klara för sig. Jag tror att det är där det brister i dag. Det har stor betydelse vad

hörselvården eller habiliteringen säger, säger Jan-Peter Strömberg.

Specialskolemyndigheten, SPM, fick år 2006 ta emot färre elever i första klass jämfört med föregående år – men allt fler elever som kom till de senare årskurserna. De kan antingen vara nyinflyttade i Sverige, eller ha gått i en grundskola några år, innan de kommer till specialskolan.

– Det ser jag som ett tecken på att det är viktigt att hålla ihop kompetens och miljö, säger Greger Bååth, SPM:s generaldirektör, om tendensen med färre inskrivna förstaklasselever och om HRF:s skolförslag.

Koppling till barn med CI

När DT ber Barnplantorna* om en kommentar, hänvisar de till en artikel i Audionytt. I artikeln säger ordföranden att det är orättvist att en elev i specialskolan får mer resurser än en integrerad elev. År 2006 kostade ett barn i specialskolan i genomsnitt 508.000 kronor (Åsbackaskolan är inte medräknad).

Barnplantorna har även gjort en enkätundersökning som visar att mer än hälften av föräldrarna till döva barn i dagsläget väljer andra skolformer än specialskolan. När DT bad om detaljer kring undersökningen, lät Barnplantorna hälsa att de släpper dem till Barnplantabladdets nästa nummer i juni.

I HRF:s förslag ses döva och hörselskadade som en enhet.

– Det finns nog en koppling även till barnen med CI, som blir en grupp som i många fall får lika förutsättningar som de gravt hörselskadade, säger Jan-Peter Strömberg, som hoppas att förslaget blir verklighet om tre till fem år.

Frågan är hur allt ska organiseras och finansieras, och när de nya regionerna blir fastlagda.

– Det måste man fundera på, liksom på hur även integrerade elever kan få uppleva en levande teckenspråksmiljö, säger Greger Bååth, som har svårt att förutse hur det påverkar specialskolan om integrerade elever får mer resurser i grundskolan än i dag.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

TV-flytt till Falun 2008?

– Mycket talar för att vi flyttar den teckenspråkiga verksamheten i Leksand till Falun sommaren 2008, sa SVT:s nya VD Eva Hamilton när hon i mars besökte Leksand.

Hon underströk dock att inga beslut är fattade än, och uttryckte kritik mot regeringens oklara mediapolitik.

TV-stationen i Leksand har producerat teckenspråkiga TV-program i över 30 år, från år 2000 i SVT:s regi, dessförinnan i SDR:s. Där finns 34 tjänster för döva och hörande medarbetare.

– Många kommer säkert att pendla till Falun och bo kvar i Leksand. Att ha två TV-hus på en timmes bilavstånd är inte rationellt. Dessutom är tekniken i Leksand inte modern. En sammanslagning skulle berika båda redaktionerna, sa Eva Hamilton. (Källor: Dala-Demokraten och Falu-Kuriren)

Strategier mot diskriminering

Länsstyrelserna ska ta fram antidiskrimineringsstrategier före den första september i år. Handisam har tillsammans med Diskrimineringsombudsmannen (DO) och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning (HomO) träffat representanter från samtliga länsstyrelser för att diskutera vilket stöd myndigheterna kan ge länsstyrelserna. Handisam, DO och HomO kan ställa upp med en gemensam utbildningsdag för att öka kunskapen kring diskrimineringsfrågor. Även Brottsövermyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Migrationsverket, Skolverket, Statens Institutionsstyrelse, Kustbevakningen, Tullverket och Vägverket har uppdraget att ta fram antidiskrimineringsstrategier.

E.H.

Alviksskolan (ovan) och
Manillaskolan t.h.

Manilla- och Alviksskolan planerar att gå samman

**TEMA
SKOLAN**

– Det är oerhört viktigt att vår unika kompetens inte går förlorad, säger Anita Bengtar, rektor vid snart 200-åriga Manillaskolan, om planerna på en sammanslagning.

Många är överens om att döva och hörselskadade elever behöver varandra. I Stockholm har diskussioner kring en sammanslagning av gamla anrika Manillaskolan på Djurgården och Alviksskolans hörselklasser i Alvik utanför Stockholm pågått under många år. Nu närmar man sig målet.

Frågan har lyfts fram av både föräldragrupper, intresseorganisationer och pedagoger som mött föräldrar i samtal om val av skola.

Redan idag samarbetar skolorna på flera plan. Konsulenternas senaste rapport lämnades den 21 mars till styrgruppen, som består av rektorerna på Manilla och Alvik, samt generaldirektören för Specialskolemyndigheten, SPM, och Utbildningsförvaltningens direktör i Stockholm.

– Nu ska vi föra en dialog med personal, föräldrar och elever utifrån detta material, säger Anita Bengtar, rektor på Manillaskolan.

• Vilka fördelar ser du i en sammanslagning av de båda skolorna?

– Döva och hörselskadade elever får självklart ett större socialt umgänge. Dessutom kommer föräldrar att enklare kunna välja skolform då det i den nya skolan ska finnas såväl grupper som undervisas på tal som på teckenspråk.

– Jag tror också att eleverna i den nya skolan verkligen kommer att bli tvåspråkiga. De kan då resten av livet ha den stora förmånen att välja mellan de båda språken, vilket ger större livskvalitet.

• Vad är det största problemet med en sammanslagning av de båda skolorna?

– Jag ser inga problem, men man måste lösa lokalfrågor, ekonomi och eventuellt huvudmannaskapet.

• Vad krävs för att en sammanslagning ska kunna

fungera utifrån personalgrupper, intern kultur och olika huvudmän?

– Personalgrupper har nu mötts under ett par års tid genom gemensamma studiedagar och möten tillsammans med eleverna. I Manillaskolans arbetslag diskuteras denna fråga kontinuerligt. Jag ser inga stora hinder för att en sammanslagning ska ske smidigt. Eleverna känner varandra, och fritidshemmen har mycket god samverkan. Föräldraråden har haft ett gemensamt möte, och ytterligare ett är inbokat i april. Det är viktiga frågor för föräldrarna som ska diskuteras, där alla ska kunna dryfta sin synpunkter.

Innan Anita Bengtar blev rektor på Manillaskolan var Alviksskolan hennes arbetsplats. När hon får frågan vad hon personligen tycker om en gemensam skola säger hon spontant:

– Jag ska egentligen inte uttala mig – men visst finns det en speciell kultur och historik i Manillaskolan som snart (2009) firar sitt 200-årsjubileum. Här finns en naturlig tillgång till teckenspråket, vilket självklart har sina fördelar.

– Manillaskolan är också känd över hela världen genom att vår personal ofta reser ut och representerar vår verksamhet. Parallellt tar vi nästan varje vecka emot besök från många olika länder. Det är ett stort arbete att sprida barns rättigheter till båda språken, och det har vi faktiskt gjort med glans.

– Här på Manillaskolan finns en hög kompetens i att arbeta med döva och hörselskadade elever, och det är oerhört viktigt att den inte går förlorad i en framtida skola, säger Anita Bengtar.

Regeringen har nyligen lagt fram direktiv som utreds angående Hällsboskolan, Ekenskolan och hörselklassorganisationerna. Den ska vara klar i december i år. Dessförinnan kan inga beslut om sammanslagning av Manillaskolan med Alviksskolan tas.

LENNART TJÄRNSTRÖM

Anita Bengtar, rektor vid
Manillaskolan.

Gemensam skola ger bättre tvåspråkighet

Sedan flera år pågår "Malvaprojektet", som undersöker förutsättningarna för en sammanslagning av två skolor i Stockholm – Alviksskolans hörselklasser och anrika Manillaskolan på Djurgården. I den gemensamma skolan ska eleverna kunna välja mellan undervisning på tal- eller teckenspråk.

Dövas Tidning frågade hörsselförbundens respektive ordförande – Jan-Peter Strömgren i HRF*, Lars-Åke Wikström i SDR* och Jan Carlsson, nyvald ordförande för DHB* – vilka fördelar de ser med en gemensam skola.

TEMA SKOLAN

Jan Peter Strömgren:

– Jag är övertygad om att gruppen gravt hörselskadade och döva barn och ungdomar framöver kommer att ses som en grupp där viktiga gemensamma faktorer är kommunikation på teckenspråket, den skrivna svenskan och behovet av särskilt stöd i utbildningsmiljön.

Lars-Åke Wikström:

– Detta val underlättar eventuell flytt mellan klasserna inom den gemensamma skolan.

Jan Carlsson:

– Jag ser flera fördelar. Fler elever på en skola berikar och stärker lärandet. Jag tror det är bra att vi suddar ut gränsen mellan grund- och specialskola, vilket gör valet av skolform lättare och positivare för föräldrarna. Det blir också lättare för elever som vill variera eller byta undervisningsspråk, om man behöver det utifrån sin hörselskada eller sitt CI. Skolor som "Malva" ger också en större möjlighet för elever med hörselskador att få lära sig teckenspråk.

• *Anser ni döva och hörselskadade barn behöver varandra?*

Jan-Peter Strömgren:

– Ja, på samma sätt som alla behöver personer med samma behov och intressen att identifiera sig med.

Lars-Åke Wikström:

– Ja, de får en större kamratkrets och därmed större urval av intressen, speciellt inom fritid och idrott. Det skapar också en starkare identitet och gemenskap när man vet att man är många med hörselskada/dövhet som gemensam grundfaktor.

Jan Carlsson:

– Inte nödvändigtvis för att de är döva och hörselska-

dade. Men jag tror att det finns en nära identitetskänsla, som också innebär en ökad förståelse mellan grupperna. Sedan är det givetvis berikande för alla, att fler lär sig teckenspråk. Jag tror också att det är en styrka i samhället om man som UH* och SDU* närmar sig varandra även i skolan, och den styrkan behövs!

• *Tror ni en gemensam skola leder till att fler blir tvåspråkiga?*

Jan-Peter Strömgren:

– Ja.

Lars-Åke Wikström:

– Ja, och det är en större trygghet för eleverna att ha öppen tillgång till tvåspråkighet inom samma miljö, än att tvingas välja mellan två skolor. Det är också viktigt att se teckenspråket som ett tryggt och säkert kommunikationsmedel mellan döva och hörselskadade. Jag tror att i en gemensam skola kommer fler att behärska skriven svenska, vilket sammantaget ger bättre möjligheter att få ett bra eller förståeligt talspråk. Men det viktigaste av allt är att teckenspråket och svenska språket får lika

hög status i den eventuellt nya skolan. Vi får inte heller glömma att i globaliseringens tidevarv är målet att eleverna blir flerspråkiga.

Jan Carlsson:

– Ja, det är min övertygelse. För att lyckas bra tror jag dock det behövs ett positivt och målmedvetet arbete från personal, föräldrar, skolledning m. fl. Förhoppningsvis kan en gemensam skola i förlängningen också leda till att syskon, CODA-barn* och andra, som tycker teckenspråk och svenska tillsammans berikar, kommer varandra närmare.

LENNART TJÄRNSTRÖM

Jan Carlsson, DHB.

Lars-Åke Wikström, SDR.

Jan-Peter Strömgren HRF.

*SDR – Sveriges Dövas Riksförbund

*HRF – Hörselskadades Riksförbund

*DHR – Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn

*UH – Unga Hörselskadade

*SDU – Sveriges Dövas Ungdomsförbund

*CODA – hörande barn till döva

"Det ger trygghet att ha öppen tillgång till tvåspråkighet inom samma miljö. Viktigast är att teckenspråket och svenskan får lika hög status."

Hur populära är teckenspråkiga hemsidor?

Riksdagens webbplats mest välbesökt

Nu finns allt fler teckenspråkiga hemsidor på Internet. Myndigheter beställer teckenspråksöversättning till sina hemsidor, i syfte att uppnå tillgänglighetsmålet 2010 – att allt ska vara tillgängligt för alla. Men hur många använder egentligen de teckenspråkiga översättningarna?

Är teckenspråksinformationen populär? Eller får teckenspråksfilmerna stå lika oanvända som texttelefonerna gjorde hos myndigheterna förr i tiden? DT slumpade fram några hemsidor, kollade besöksstatistiken och testade tillgängligheten.

Boverket hade under 2006 1,1 miljoner träffar på sin portal – därav cirka 11.000 träffar på den teckenspråkiga delen, enligt Bo Lennartsson, webmaster* på Boverket,

– Av denna lilla procent var det sedan bara 25 procent som laddade ner någon av filmerna på teckenspråk, säger han.

Vid årsskiftet gjorde Boverket en undersökning där 1.700 personer deltog och bilden förstärktes: Cirka 1 procent uppgav att de besökte teckenspråksdelen. Det får ses som godkänt, eftersom cirka 10.000 döva finns i landet.

Premiepensionsmyndigheten PPM har inte så detaljerad mätning av sin webbplats. Men teckenspråksdelen är långt ifrån den mest välbesökta. Den hamnar inte ens på de 200 bästa träffarna – det betyder mindre än 206 träffar under hela 2006.

– De enda reaktioner vi fått är frågor från hörande om varför det behövs teckenspråksfilmer på hemsidan, säger Mia Gustavsson, webbredaktör på PPM.

För ingen statistik

Anmärkningsvärt är att varken Konkurrensverket, Handikappombudsmannen eller Länstrafiken i Örebro för någon statistik över teckenspråksfilmerna för att se om de faktiskt besöks. Hans Wixner, chef på Länstrafiken i Örebro, är dock intresserad av att veta mer om intresset för teckenspråksdelen:

– Enligt vår webbanvarige finns det ingen statistik på teckenspråksfilmerna, men vi ska få en uppdatering på hemsidan framöver. Då kan vi se hur många som besöker dem.

Webbadressen www.sverige.se och Norrbottens Läns Landstings webbplats är relativt välbesökta.

Manijeh Hajizadeh på www.sverige.se säger att de hade 3.982 unika besökare under årets tre första månader på teckenspråksdelen. Norrbottens Läns Landstings webb besöktes under samma period av 1.748 personer, vilket får ses som relativt många, då endast 20 procent

Riksdagens webbplats.

av Sveriges befolkning bor norr om Gävle.

Riksdagens hemsida är mest välbesökt av de sidor DT testat: 3.842 unika besökare det första kvartalet i år – men då räknas en unik besökare som en person som varit på webbplatsen i minst 15 minuter. Så räknar inte de andra webbplatserna.

Korta sammanfattningar

Och tillgängligheten? Generellt är det lätt att hitta till teckenspråksfilmerna, det var bara Norrbottens läns Landsting som vi hade lite svårt hitta teckenspråksfilmen på. Oftast står det "Teckenspråk" längst upp på webbsidan och ibland dyker handsymbolerna upp, som ska visa att teckenspråk finns på webbplatsen.

Vilken information får man genom filmerna? Det är oftast korta sammanfattningar om myndighetens verksamhet och vanliga frågeställningar. Vill man ta del av all information får man ofta läsa sig igenom hemsidan. Man får ofta hänvisningar till kontaktadresser, telefonnummer och mail, om man vill fråga mer.

DT frågade alla webbplatser om de brukar få frågor från döva – men det får de aldrig eller mycket sällan. Hur man nu ska tolka det? Ointresse? Eller har döva ännu inte riktigt upptäckt de ökade möjligheterna till teckenspråkig information?

På SDRs hemsida finns det länkar till andra teckenspråkiga hemsidor. För tillfället finns det 21 länkar:

www.sdrf.se/sdr/addition/links/links.php?category_id=18

- Teckenspråk
- Lättläst
- English
- Andra språk

Teckenspråk

- Om sverige.se (på teckenspråk)
- ☒ Så fungerar offentlig sektor (på teckenspråk)
- ☒ Kontakta oss (på teckenspråk)

**Webmaster – den person som ansvarar för en organisations information på Internet.*

Möte med vänliga afrika

Gull-Britt Lindahl är nyss hemkommen från en strapatsrik resa till Kenya. Här delar hon med sig av sina upplevelser bland vänliga afrikaner och vilda djur.

Min gubbe Kjell och hans organisation Deaf International Basketball Federation* skulle arrangera en veckas internationellt ungdomsläger i basket i Nairobi i Kenya, och vi passade på att ta tio dagars semester innan lägret skulle börja.

Till Arlanda fick vi släpa sex stora kartonger, innehållande 72 basketbollar, plus två tunga väskor med tröjor, minificklampor, reflexbrickor, papper och pennor, plus våra egna väskor – totalt 12 kollin!

Vi flög via Addis Abbeba i Etiopien till Kenyas huvudstad Nairobi. Där bodde vi på ett bra hotell i city, och vi passade på att besöka några dövskolor.

Hantverk och boskap

Först en yrkesskola för 15-20-åringar i distriktet Karen, cirka en halvtimmes bilresa utanför Nairobi, en internatskola som påminde mig om det vi hade förr i Växjö och Vänersborg – yrkesskolor med hantverk.

I Karen hade de också boskap, så de är självförsörjande och kan även sälja lantbruksprodukter.

Skolan byggdes med bidrag från en organisation i Finland. Eleverna var glada och trevliga, och vi fick fin kontakt med dem. De var medvetna om att det kan bli svårt att få jobb efter skolan. De får åka hem var tredje månad, men i de flesta fall har de ingen bra kommunikation med sina hörande föräldrar.

Därefter besökte vi en dövmissionsskola inne i Nairobi. Där gick enbart män från Kenyas grannländer för att sedan bli missionärer. Missionsskolan sponsras av en amerikansk missionsförening.

Närkontakt med lejon

Efter ett par dagar i Nairobi åkte vi ut på safari. Det var en verklig pärs, för vägarna på landsbygden är

verkligen inte särskilt bra! Vi passerade berömda Rift Valley, som sägs vara människans första boning på jorden.

Det var meningen att resan skulle ta ca 5-6 timmar men för oss tog det nästan 12 timmar på grund av ett ösregn som förvandlade vägen till en lerväl-ling. Vi såg många bilar och minibussar som fastnat eller flutit ut på åkrarna med vattnet. Men detta är vardagsmat för kenyanerna, och de ställer upp och hjälper varandra.

Safariområdet var oerhört stort, och det var underbart att vistas där. Av "the big five" (de fem stora) såg vi lejon, leopard, elefant och buffel, men missade noshörning. Vi såg massor av antiloper, impala, apor, giraffer och fåglar och flodhästar. Efter två dagar var det dags att åka tillbaka till Nairobi.

Därifrån ville vi sedan ta Afrikas första järnväg till Mombasa ute vid kusten. Tågresan skulle ta 12 timmar med ett långsamt tåg som serverar middag och frukost på dukade bord och med vagnvärdar, en jättetrevlig erfarenhet.

Men resan tog över 20 timmar, eftersom en godsvagn före vårt tåg hade sparat ur och blockerade banan.

I dessa trakter vet man aldrig vad som kan hända – det bara att acceptera och vänta.

Behöver symaskiner

I Mombasa besökte vi en internatskola, Ziواني School for the Deaf, för 120 döva internatelever och 10 barn som bor hemma. Vi häpnade över att barnen visste var Sverige ligger! De tecknade "vita tänder och kallt". Härligt att se barnen teckna så ivrigt och försöka berätta allting de vet.

FAKTA KENYA

Yta: 580.000 kvadratkilometer

Folkmängd: 34,7 milj. inv.

Huvudstad: Nairobi

Statsskick: republik

Viktigaste språk:

engelska, swahili

Medellivslängd:

män 48 år, kvinnor 46 år

BNP per capita: 481 \$

(i Sverige 38.993 \$)

aner och vilda djur

Alla lärare använder teckenspråk så gott de kan, och det verkar vara det fullt accepterade språket där. Två lärare är själva döva med fullständig utbildning, och dessutom jobbar två dövpersonal där. Vi fick bra kontakt med dem allihop. Jag fick jobba som servitör vid ett mellanmål, och de små barnen ville gärna bli serverade av mig.

Enligt vicerektor Mary Kitwa var Uldis Ozolins* där under sin projektperiod och byggde upp dövverksamheten i Mombasa, med skola och förening och allt, men sedan rasade det tyvärr ihop.

Mary Kitwa vill verkligen hjälpa döva. När jag berättade att jag är aktiv i Stockholms Dövas Kvinno-förening ville hon absolut att vi skulle träffa en döv kvinna, Truphosa Atieno, som kämpar för döva kvinnor och försöker skapa ett kvinnohus för döva i Mombasa. Hennes högsta önskan är att få symaskiner så att de kan bedriva verksamhet och tjäna lite pengar. Nu trodde de att jag hade symaskiner med mig, eftersom Uldis var där i fjol och lovade dem symaskiner.

Jag visste tyvärr inte vad de pratade om. Men nu håller jag på och samlar ihop pengar för att köpa symaskiner åt dem via svenska ambassaden i Nairobi. Så förhoppningsvis ska de få sina symaskiner, så de kan börja sy och sälja sina produkter.

Präst med chaufför

Under helgen visade några döva vänner oss runt i Mombasa. Vi fick åka matatu (minibuss) in till stan och träffa döva försäljare på en marknad. Det är nästan den enda typ av arbete de kan få.

Sedan besökte vi en lutheransk kyrka, där många unga döva brukar samlas. Vi träffade en döv präst, Joanes Owino, som berättade att han brukar åka runt till olika byar ute på landet där döva barn finns och försöka övertala föräldrarna att låta barnen gå i dövskola.

Men många föräldrar är ovilliga, för det kostar ca 800 kr per läsår och många anser sig inte ha råd med det. De vill inte satsa pengar på sitt döva barn.

Vi tyckte det var konstigt att Joanes måste ha en

chaufför, och han förklarade att döva inte får ta körkort i Kenya. Men i Uganda får döva ta körkort. Märkligt att det kan vara så olika i två grannländer!

En mäktig syn

På återresan till Nairobi tog vi flyget och följde gränsen mot Tanzania. Under färden kunde vi se Afrikas högsta berg, det legendariska Kilimanjaro, med moln runt toppen som sticker upp ovanför – en otroligt mäktig och vacker syn.

Väl tillbaka i Nairobi besökte vi två dövskolor som inte var riktiga dövskolor utan mera som externa klasser. Den ena, Aga Khan Primary School, är en muslimsk skola som drivs med ekonomiskt bistånd från Pakistan. Där går ca 30 barn och har det bra ställt med bland annat egen stor simbassäng och sporthall.

I den andra skolan, Kangethe Race Course School, besökte vi en enda stor externklass med elever i alla åldrar från 3 år upp till 25. Det var stor skillnad i standard mellan dessa två skolor, men barnen var verkligen underbara.

Ingen ärftlig faktor?

Jag blev fundersam över att höra att det inte finns ett enda dövt barn med döva föräldrar i Kenya. Får döva föräldrar bara hörande barn där?! Jag frågade alla jag mötte, men fick samma svar: Inga döva föräldrar med döva barn. Visst finns det döva syskon, men inte döva föräldrar. Det tyckte jag var intressant. Kommunikationen med föräldrarna sker via kroppsspråk eller papper, sa de. Bara ett fåtal föräldrar kan teckna lite.

Sedan var jag tvungen att åka hem. Min gubbe Kjell stannade kvar ytterligare en vecka, då han ordnade basketläger för ungdomar 14-18 år från olika länder i Östafrika. Ungdomarna var överlyckliga att få bland annat egna basketbollar och t-shirts.

Och själv vill jag gärna åka till Kenya igen och se mer av landet!

**Deaf International Basketball Federation – Dövas internationella basketbollförbund*

**Uldis Ozolins fick SDR:s International Award 1999*

TEXT OCH FOTO: GULL-BRITT LINDAHL

Karl-Erik Karlsson, ordförande i SDP:

Kunskapen om äldre dövas behov är fortfarande för dålig

– Kunskapen om äldre döva är fortfarande stor i samhället, säger Karl-Erik Karlsson, ordförande för Sveriges Dövas Pensionärsförbund, SDP.

*HSO – Handikapp-organisationernas Samarbetsorgan

I Sverige anses äldreomsorgen vara en av de bättre i världen. Men döva måste fortfarande slåss för sina rättigheter. Karl-Erik är medveten om att äldre döva är olika, har olika behov, och egna personliga uppfattningar om vad livskvalitet är, men generellt tror han att livskvalitet för döva är att få känna samhörighet – och att få kommunicera på teckenspråk.

– Teckenspråket är det bästa hjälpmedel som finns. Det förstår inte alltid de styrande när äldre vård för döva diskuteras, säger han.

Många äldre döva bor ensamma, i pensionslägenheter och på sjukhusavdelningar, utan kontakt med teckenspråk. Det anser Karl-Erik beror på att samhället är anpassat för dem som hör, och att det saknas kompetens bland politiker och tjänstemän om vilka behov äldre döva har.

– Då politiker och tjänstemän i kommun och landsting ofta byts ut, blir det så att vi hela tiden måste informera om våra villkor, säger han.

Blir bortglömda

Karl-Erik Karlsson träffar många äldre döva som känner utanförskap i samhället. Han berättar om ett äldre pensionärspar som bodde utanför en medelstor stad där det fanns dövförening. Mannen hade bil och de besökte flitigt dövföreningens möten. Efter en tid dog mannen, och frun kunde inte längre besöka dövföreningen. Hon ansökte då till kommunen om att få en lägenhet inne i staden för att kunna få kontakt med dövföreningen och andra teckenspråkiga. Kommunen sa nej, men hon överklagade och fick rätt.

– Hon motiverade bland annat med att hon kunde bli "socialt sjuk" om hon inte fick komma närmare andra teckenspråkiga, säger Karl-Erik Karlsson, som med det vill visa att det många gånger bara krävs lite förståelse från dem som fattar besluten.

När döva träffas och umgås uppstår gemenskap. Den dag man inte längre orkar besöka döv- och pensionärsföreningen, är det lätt att bli bortglömd.

Nu har SDP beviljats medel från Allmänna Arvsfonden till ett treårigt projekt som ska lyfta fram äldre frågor över hela landet.

– Jag hoppas projektet ska leda till att en äldreombudsman för döva anställs. Det har vi önskat i många, många år, säger Karl-Erik Karlsson.

På servicehuset Pilträdet i Stockholm bor 120 äldre människor, varav 12 är döva. Boendet har bra kvalitet, men däremot varierar möjligheten till meningsfulla aktiviteter. Hörande på servicehuset får

hjälp av utomstående organisationer att skapa aktiviteter, döva har sällan den möjligheten.

– Det leder till lägre livskvalité, säger Karl-Erik Karlsson, som vet att många döva inte får den stimulans de behöver.

Skåne i framkant

I Region Skåne har de kommit längre än på andra platser i landet. Där finns äldrevägledare för teckenspråkiga. I Malmö finns också Lindängelunds vårdboende, där de teckenspråkiga har egen avdelning med tio platser.

– Där har de märkt att avdelningen för döva kostar mer än andra avdelningar beroende på att det behövs mer kommunikation där. Det är sådant politikerna bör sätta sig in i när äldrevården för döva diskuteras. Det måste få kosta, säger han.

Glad blir Karl-Erik när det händer något inom äldre vården för döva. Folkpartiet i Umeå vill se ett äldreboende för döva i Umeå, och har fått kommunfullmäktige att utreda behovet. Det är tänkt att kommuner i Västerbotten ska ha möjligheten att kunna köpa platser där. I Piteå, Sundsvall, Göteborg och Örebro pågår utredningar om hur vården av äldre döva ska se ut. I Älvsjö utanför Stockholm är de i startgroparna för att bygga 50 moderna seniorlägenheter och 19 vårdplatser för döva. Intresset för boendet där är stort. I första hand står döva i Stockholmsområdet i tur till seniorlägenheterna, men finns lägenheter över får teckenspråkiga från andra kommuner flytta dit.

– Jag hoppas det blir en rimlig hyra, annars finns risk att de som förhandsanmält sig hoppar av, säger Karl-Erik.

Snickare på Götaverken

Karl-Erik bor numera i Hässelby utanför Stockholm, men det var i Göteborg intresset för föreningsliv väcktes. Vid sidan om arbetet som snickare på Götaverken blev Karl-Erik först kassör och sedan ordförande i Göteborg Dövas Förening. Och när föreningen 1978 skulle välja sin första ombudsman var han ett självklart val, en tjänst han innehade fram till 1986.

– Jag upplevde att under min tid i föreningen var vi som en stor familj där man lyssnade, diskuterade och gav varandra råd. Det skapade trygghet, säger Karl-Erik.

De flesta döva hade tidigare arbete på något av de många fartygsvarven i Göteborg, och de var spridda på olika avdelningar tillsammans med hörande arbetskamrater. Behovet att efter en lång arbetsdag få språka spontant på teckenspråk var stort. Förutom i dövföreningen var Café Pelikan vid Heden mötesplats under många år.

– Café Pelikan var ett populärt ställe. Där förde många döva livliga diskussioner på sin fritid, minns han.

►► Forts. på nästa sida

►► Forts.från föreg. sida

1974 valdes Karl-Erik in i SDR:s styrelse som ledamot, sedan blev han vice ordförande. Vid SDR:s kongress i Motala 1979 valdes han till ordförande, ett uppdrag han hade fram till 1983. Under åren 1978 till 1982 var han också 2:e vice ordförande i Riks HCK, nuvarande HSO*.

Efter att ha lämnat sina förtroendeuppdrag blev Karl-Erik från 1986 och fram till sin pensionering 2000 tjänsteman i förbundet. Den första tiden som utredningssekreterare, och de tre sista åren som intressepolitisk chef.

Med all ny teknik, text- bild- och mobiltelefoner, tycker Karl-Erik att mycket har förändrats i dövsamhället. Den diskussion som tidigare fördes i dövföreningen har han nu märkt förs på SDR:s datanätverk FC. Det blir då en liten grupp skrivkunniga som för debatten. Det tycker han inte är så bra.

– Det uppstår en massa missförstånd och osakligheter i FC som skadar utvecklingen. Vad de flesta döva behöver är saklig information på teckenspråk, säger han.

Karl-Erik har på avstånd tagit del av den turbulens som den senaste tiden rått inom förbundet. Någon jämförelse mellan hur förbundet arbetade förr och nu vill han inte ge sig in på, men han anser att en bra organisation behöver duktiga tjänstemän som följer upp det intressepolitiska arbetet. Där anser han också de små frågorna viktiga, för det skapar närhet till medlemmarna.

– Nu verkar de små frågorna inte få samma uppmärksamhet, säger han.

TEXT OCH FOTO: LENNART TJÄRNSTRÖM

Stort behov av bättre stöd för äldre teckenspråkiga

RAPPORT

Den 6 mars hölls i Göteborg ett halvdagsseminarium om att vara äldre och teckenspråkig döv. Arrangör var Göteborgs stadskansli i samverkan med Göteborgs Dövas Förening. Seminariet var ett led i ett pågående projekt, som syftar till att för att förbättra stödet till äldre teckenspråkiga döva och dövblinda i Göteborg. Undertecknad har inom ramen för detta projekt bl.a. genomfört en intervjuundersökning inom gruppen, och resultatet kommer att redovisas i en rapport till Göteborgs kommunstyrelse.

Särskilt inbjudna till seminariet var beslutsfattare, enhetschefer och biståndsbedömare och andra som i sitt arbete kan komma att möta äldre teckenspråkiga i Göteborg med angränsande kommuner. Tyvärr hade få hörsammat inbjudan, men seminariet är det första i en tänkt serie med syfte att fler på sikt ska få upp ögonen för äldre döva och dövblindas situation

Teckenspråkskonsult Lars-Gunnar Möllefors, Göteborg, inledde med temat *Att vara döv i ett livsperspektiv* för att klargöra för de åhörare som inte visste så mycket vad dövhet och teckenspråk är. Leg. psykolog Sven-Erik Malmström från Malmö höll sedan ett föredrag om *Äldre döva och hälsa*. Han redogjorde för några av de få undersökningar som tidigare gjorts om dövas situation i Sverige och utomlands, och gav även en fördjupad bild av äldre dövas liv och vardag.

De flesta närvarande vid seminariet, varav många engagerade tolk- och teckenspråkslever från Nordiska folkhögskolan i Kungälv samt flera döva och dövblinda, var överens om att seminariet var intressant och lärorikt – de båda föreläsarna ”slog huvudet på spiken”, som en äldre döv sa.

En hörande i publiken menade dock att det nog var vi döva som fick mest utbyte eftersom vi ju utifrån våra egna erfarenheter kunde relatera till det som de båda föreläsarna fört fram. För hörande är det lite svårare. I åtminstone 100 år nu har mycket vettigt om oss och vår situation förts fram utan att hörande beslutsfattare och tjänstemän riktigt fattat galoppen.

Leg. psykolog
Sven-Erik Malmström.

PER RENNER

ANNONS

Information för sökande till Örebro Konstskola inför hösten 2007 Konstskola på teckenspråk Konsträrlig grundutbildning B

Skolans inriktning

Skolan är särskilt uppbyggd för den som är teckenspråksberoende. Skolan omfattar två år. Dess inriktning är måleri, skulptur och nya uttrycksformer.

Behörighet

Du kan söka till skolan om du kan visa din konsträrliga begåvning, har genomgått svenskt gymnasium eller motsvarande och därifrån har godkänt betyg i läsning och skriven svenska. Allmän behörighet till högskola behövs.

Ansökan

Ansökan ska utgöras av arbetsprover samt två ifyllda exemplar av skolans ansökningsblankett. Av dessa ska ett bifogas arbetsproverna och det andra sändas separat till skolan. Ansökningsblanketter och information om arbetsprover fås från skolans expedition eller från vår hemsida www.orebrokonstskola.se

Mer information

Ring oss på tel 019-311713 eller 019-312311 eller e-posta på info@orebrokonstskola.se om du behöver veta mer.

Skolor för hörselskadade och döva

Specialskolemyndigheten (SPM) och Riksgymnasierna för döva och hörselskadade (RGD/RGH) har en rikstäckande tvåspråkig verksamhet. Vill du veta mer om våra skolor och vår verksamhet? Besök www.horsel.se

SPECIALSKOLEMYNDIGHETEN

Gymnasieförvaltningen
RGD/RGH
ÖREBRO

Välkommen till Köping

Upptäck staden i den innersta viken av Mälaren. Fina promenadstråk, vackra stenhus, museer och de fantastiska Bil- och Teknikhistoriska samlingarna. Gör en resa genom Hedströmsdalen fylld med historia och vacker natur.

Teckenspråks- tolkad guidad stadsvandring

Den 23 augusti kl 19.00
från Stora Torget,
biljettbokning och mer
information på
Köpings Turistbyrå
tfn 0221 – 256 55 eller
tourist@koping.se

Evenemangskalendern
hittar du på
www.koping.se

KÖPING

Mo Gård Folkhögskola är en teckenspråkig folkhögskola som erbjuder individuellt anpassad utbildning för döva/gravt hörselskadade ungdomar och vuxna med ytterligare funktionshinder samt vuxna dövblinda.

Mo Gård Folkhögskola i Stockholm söker lärare och assistenter

Ämneslärare

Till vår nyetablering i Stockholm höstterminen 2007 söker vi lärare i svenska, teckenspråk, data/IT, matematik och SO. Tjänsterna är på 50-100% och innebär anpassad undervisning till våra målgruppslever. Kompetens inom flera ämnesområden är meriterande.

Grundkrav: Lärarutbildning med godkända betyg eller akademisk utbildning inom ovanstående områden som bedöms som likvärdig.

Assistenter

Vi söker även (beroende på elevunderlag) en eller flera assistenter, som skall bistå lärare vid undervisning samt utgöra individuellt stöd för eleverna.

Grundkrav: Erfarenhet av liknande arbete. Pedagogisk utbildning är meriterande.

Då våra lärare och assistenter fungerar i ett nära samarbete med elever och övrig personal, fäster vi stor vikt vid den personliga lämpligheten. Vi förutsätter god samarbetsförmåga, hög grad av självständighet samt eget ansvarstagande.

För mer information

Michael Karlsson, Rektor

Telefon: 0122-248 01, texttelefon: 0122-248 80, E-post: michael.karlsson@mogard.fhsk.se

Välkommen med din ansökan och meritförteckning senast 25 maj.

Mo Gård

Folkhögskola

Mo Gård Folkhögskola
Box 76, 612 22 Finspång
www.mogard.se

Eldsjälen Barbro Gramén går i pension

Jag hoppas att alla förstår vilken tillgång Tyst Teater är

– Jag har trivs otroligt bra på mitt arbete. Det har verkligen varit en förmån att få jobba i nästan tio år tillsammans med trevliga, spännande och konstnärligt intresserade arbetskamrater, säger Barbro Gramén, som 1997 anställdes som Tyst Teaters första egna producent. I mars gick hon i pension.

När Barbro Gramén anställdes som producent fick ensemblen en ansiktslyftning, tack vare hennes proffsiga och engagerade arbetssätt.

– Jag märkte direkt att det fanns mycket att göra. Tyst Teater var dock redan en framgångsrik grupp, då hade de existerat i tjugo år och hade sin givna plats på Riksteatern. Precis när jag började hade de gjort flera föreställningar som fått jättebra kritik och uppmärksamhets även i de stora tidningarna. Intresset var på topp och det gjorde det lätt att börja arbeta.

På Dövas Tidning märkte vi hur informationen och närheten till Tyst Teater höjdes flera steg när Barbro började sin tjänst. Hon var envis och framåt – till gagn för Tyst Teater.

– Det är många som säger att jag är envis, och de har säkert rätt. Själv märker jag det inte förrän efteråt. Ibland är det en fördel, för saker blir gjorda. Ibland är det inte så bra, för människor kan ju tycka man är jobbig.

Byggde kontaktnät

Barbro har arbetat med tre konstnärliga ledare: Tom Fjordefalk, Lisa Hugoson och nu Josette Bushell-Mingo. Hur har samarbetat fungerat?

– Alla har varit konstnärliga och spännande, och väldigt bra för Tyst Teater på olika vis. Sinsemellan är de väldigt olika, men det har verkligen varit givande att jobba med alla tre. Jag har haft tur med mina arbetskamrater

Som heltidsanställd producent med uppgift att enbart arbeta för Tyst Teater byggde Barbro upp ett kontaktnät med dövföreningar, skolor och andra teckenspråkiga runt om i landet. Hon organiserade också kon-

takterna med utlandet, och redan första vintern lyckades hon finansiera stora gästspel till Island, Ryssland och Belgien.

– Inbjudningarna fanns redan, det gällde bara att ordna det praktiska, säger hon.

Ugandaprojektet var mycket speciellt:

– Jag var med på den första resan till Uganda, som också var min första Afrikaresa. När vi skrev ihop vår stora treåriga projektansökan om teaterutbildning för döva i Uganda fick vi allt vi sökte. Nu har tio döva fått teaterutbildning och gett föreställningar. De har gjort ett jättejobb för att höja dövas status i sitt land, och jag hoppas detta kan fortsätta.

Trädgård och teater

• Under de tio åren på Tyst Teater har du sett många pjäser. Vilken ligger dig varmast om hjärtat?

– Jag har tyckt om alla, men på olika vis. Den första stora pjäsen jag såg var "Inte jag – för döva öron". Den gjorde ett väldigt starkt intryck på mig genom sitt sätt att skildra dövas problematik. –

– Även de små föreställningarna om pojken Mirad från Bosnien har berört mig väldigt starkt. Barnföreställningarna "Mest om djur" och "Åsne-skinnet" har jag sett massvis med gånger utan att tröttna. Vår senaste föreställning "Natten är dagens mor" tycker jag också blev väldigt bra. Jag hoppas alla döva förstår att uppskatta vilken fin tillgång man har i Tyst Teaters underbara skådespelare.

Nu ser Barbro fram emot att i lugn och ro jobba i sin trädgård, läsa böcker, gå på teatern och träffa vänner. Och självklart fortsätta hålla kontakten med Tyst Teater på något sätt.

– Jag vill tacka dövföreningarna och alla andra som jag haft kontakt med under årens lopp för jättefint samarbete, säger Barbro Gramén avslutningsvis.

TEXT OCH FOTO: LENNART TJÄRNSTRÖM

Ur föreställningen "The magic seeds" från Uganda-projektet.

Dövfilmfestival i Finland i höst

Den 22 september 2007 arrangerar Finlands dövförbund tillsammans med konstmuséet Ateneum en filmfestival för teckenspråkiga verk i Helsingfors och flera andra städer. Kortfilm, dokumentärer, animation och musikvideor av finska och internationella filmare kommer att visas. Syftet är att öka medvetenheten om dövas modersmål, teckenspråket.

Filmare som vill visa sina verk uppmanas anmäla sig före 1 augusti 2007. Mer info via e-mail dawn-jani.birley@kl-deaf.fi

Teckenspråksmöte i Moskva

En internationell konferens om dövas språkliga rättigheter, statligt stöd, forskning och användning av teckenspråk, hålls i Moskva 22-23 maj 2007. Arrangörer är det ryska förbundet för funktionshindrade och det ryska dövförbundet VOG, med stöd av dövas världsorganisation WFD, det ryska ministeriet för social- och hälsofrågor och FN:s informationscenter i Moskva. Representanter för dessa organisationer deltar, liksom internationella forskare och andra experter.

Samarbete mot gemensamma mål

LEDARE: SVEN-EMIL KARMGÅRD

Det är första gången jag skriver ledarspalt i egen-
skap av förbundsordförande. Det är ett ärofyllt och vik-
tigt förtroendeuppdrag som jag nyss valts till. Jag tack-
ar för ert förtroende och kommer, tillsammans med min
styrelse, att leda SDU på bästa möjliga sätt fram till
nästa års förbundsstämma.

SDU har cirka 1.000 medlemmar, men vi både
representerar och arbetar för så många fler än de
1.000 medlemmarna vi har. Vi behöver utveckla vårt
intressepolitiska arbete och verkligen synas och höras i
de rätta sammanhangen med ett starkt och tydligt bud-
skap, adresserat till de rätta personerna.

Ensam är inte stark – oftast stämmer det. Särskilt
gäller det i det intressepolitiska arbetet. Därför är det
viktigt med samarbete organisationer emellan, som
kanske arbetar för lite olika målgrupper – dock med
samma mål. Vilket mål? Ett bättre samhälle!

Äntligen säger jag! Nu har SDU ersatt handlingspro-
grammet från år 2000 med ett nytt intressepolitiskt pro-
gram som ska sträcka sig över en treårsperiod. Det
intressepolitiska programmet innehåller mycket som är
omöjligt att driva fram till ett bra resultat på egen väg.
Det är där samarbetspartners kommer in, i form av
andra organisationer till exempel.

Ett forum är ordförandegruppen, där samtliga döv-
och hörselorganisationer träffas och utbyter information

och tankar, koordinerar organisationernas arbete och
planerar gemensamma åtgärder. Hur väl tas hänsyn till
ungdomsorganisationernas behov och arbete? Är det
också verkligen ett bra forum för DBU*, UH* och SDU?
Skulle ordförandegruppen istället kunna fungera bättre
som ett sorts komplement till ungdomsfrågorna? Det
finns ju givetvis gemensamma frågor mellan moder- och
ungdomsorganisationerna och ordförandegruppen
uppfyller därmed en viss funktion.

SDU fyller 30 år under 2007 och det var trevligt att se
en salig blandning av organisationer (andra riksförbund
samt även en ungdomsklubb samt en dövförening)
komma upp på scen under vår förbundsstämma och
uppvakta evigt unga SDU. Mattias Lundgren från Unga
Hörselskadade höll ett fantastiskt fint tal och sträckte,
liksom Janne Carlsson (Riksförbundet DHB), fram han-
den till ett mer nära samarbete i våra gemensamma frå-
gor som rör alla döva och hörselskadade barn och ung-
domar – med eller utan teckenspråk som första språk,
och oavsett hörseltekniska hjälpmedel.

Nu sträcker jag fram mina händer till både Mattias
och Janne. En liten ordförandeträff med oss tre i Örebro
som första avstamp. Hur låter det?

SVEN-EMIL KARMGÅRD, FÖRBUNDSORDFÖRANDE SDU

*DBU – Dövsblind Ungdom

*UH – Unga Hörselskadade

Sveriges Dövas
Ungdomsförbund (SDU)

Adress:
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Fax:
08-442 14 97

Texttel. adm:
08-442 14 96

Hemsida:
www.sdrf.se/sdu

E-post:
sdu@sdrf.se

Ordförande:
Sven-Emil Karmgård

E-post:
sven-emil.karmgard@sdrf.se

3G-mobil/SMS:
0735-050 144

Smått & gott

Britt och Sven-Emil Karmgård.

Återväxten säkrad

Britt Karmgård var först. Hon var styrelsemedlem i den
första SDU-styrelsen 1977. Trettio år senare blev sonen
Sven-Emil Karmgård ordförande i SDU. Systemen
Johanna Karmgård har också suttit i SDU. Snacka om
återväxt...

T.L.

SDU på egna ben

SDU har fått eget arbetsgivaransvar – vad innebär
det? Nye ordföranden Sven-Emil Karmgård:

– Vi har idag sista ordet när det gäller våra
anställda. Tidigare var det SDR som hade ansvaret
även för SDU:s anställda, och vi kunde bara ge
rekommendationer, t.ex. om tjänsteledighet och
annat.

Det är det juridiska ansvaret som har förts över
till SDU från SDR. Det innebär att SDU idag står på
egna ben, även om ungdomsförbundet fortsätter
att köpa tjänster av SDR, t.ex. löneadministration.
Man fortsätter också att dela lokaler med SDR, och
SDU kommer att rådgöra med SDR även i framtiden.

Sven-Emil ser fördelar med att stå på egna ben:

– Jag upplever att vi samarbetar mer med
varandra ju mer fristående vi är från varandra. Det
är bra, avslutar Sven-Emil, som blir arbetsledare för
de anställda i SDU.

TOMAS LAGERGREN

Bilden t.h. SDU:s styrelse 2007 - överst Henrik Sundqvist, Matilda Bergman, Jenny Ingvarsson, Kristofer Carlsson, Magdalena Kintopf, Petra Örlégård, Sven-Emil Karmgård.

30-åriga SDU firade med minnen, framtidsdebatt och tårta

Någon ålderskris verkade födelsedagsbarnet inte ha när SDU samlades till födelsedagsfest och förbundsstämman i Örebro den 14-15 maj. Det gick snabbare än förväntat, trots 22 motioner, en och annan stadgeändring och vissa diskussioner.

Under stämman diskuterades behovet av fler ungdomsklubbar – SDU har gått back på intäktsidan på grund av att Ungdomsstyrelsen inte längre ger dispens till SDU, som bara hade tre-fyra ungdomsklubbar förra året. Kravet för bidrag är minst fyra ungdomsklubbar i minst fyra län.

På senare år har två klubbar vaknat till liv: Skånes Dövas Ungdomsråd och Ungdomsklubben Kungsängsliljan i Uppsala. Så det kommer in mer pengar till SDU nästa år. Tidigare finns SDUR i Stockholm, ÖDU i Örebro och UF Viljan i Vänersborg. (Man räknar inte Dalarnas Dövas Ungdomsklubb, som är en sektion under Dalarnas Dövas Förening, DDF.)

En annan nyhet: Vid nästa stämma får enskilda medlemmar yttra sig under stämman; tidigare måste de be stämman om lov först.

För snälla?

Ragnar Veer, mötesordförande under stämman, kunde inte låta bli att dra några historier från sin tid i SDU-styrelsen. Bl.a. om Stig Kjellberg, idag SDR-ombudsman – han trodde inte att alla skulle klä ut sig till maskeraden

som skulle gå samma kväll, men när han kom till festen såg han att alla andra var utklädda. Han gick då upp till hotellrummet och bytte om – med lakanet från sängen – och gick tillbaka till maskeraden som en grek från antiken!

Ragnar berättade också om alkoholpolitiken som var en nagel i ögat för förbundet under många år. Idag har man hittat den rätta balansen genom klara gränser – tillåta när det tillåts, och inte tillåta när det inte tillåts, istället för att ha ett absolut alkoholförbud.

Han efterfrågade ett mer "bråkigt" SDU, han tyckte att de unga nästan är för snälla mot SDR nuförtiden – annat var det på 80-talet, enligt Ragnar. Man opponerade sig mot SDR mycket oftare än idag.

SDU-veteranerna Britt Karmgård, Johnny Slots och Bertil Hjalms från den första SDU-styrelsen 1977 hedrades genom att få stå först i kön när det bjöds på tårta.

CI en het potatis

I diskussionerna om SDU:s intressepolitiska program för perioden 2007-2010 tog stämmodeltagarna upp vilka områden man skulle prioritera i första hand: Tillgänglighet eller teckenspråk? Några efterfrågade också mer influenser i andra ämnen i skolan, t.ex. undervisning i dövhistoria på historiektionerna, inte bara på teckenspråkslektionerna.

En het potatis var barn med CI, eftersom 90 procent av alla döva barn CI-opereras. Stämman ville att barn med CI ska finnas med i SDU:s vision för framtiden, något som styrelsen i SDU höll med om.

Joakim Hagelin-Adeby, en riktig veteran i SDU-kretsar. Han har varit med i varje stämma sedan 1998 - i nio år, varav sju som styrelsemedlem och ordförande.

Fort. på nästa sida

Stine Kongsted från Danmarks Dövas Ungdomsförbund.

Joel Kankkonen följer diskussionerna spánt.

Nedan: Gamla SDU-bekantningar som Josephine Willing kom och kollade läget.

Vissa var riktigt trötta på slutet.

Den nya styrelsen har redan kul! Frv. Jenny Ingvarsson, Magdalena Kintopf, Sven Emil Karmgård, Petra Örlégård, Kristofer Carlsson, Matilda Bergman.

Här diskuteras det intressepolitiska programmet för 2007-2010.

►► Forts.från föreg. sida

Någon betonade vikten av att kräva rätt till information av samhället; genom mer information blir döva mer delaktiga i samhället. SDU visade att man var på gång genom att presentera sin nya hemsida, som också har ny adress: www.s-d-u.se.

Den nye ordföranden Sven-Emil Karmgård tackade de

avgående styrelsemedlemmarna: Förra ordf. Mona Riis, ledamöterna Kenneth Åkesson, samt Maria Farkas i sin frånvaro. De ersattes av Kristofer Carlsson, Petra Örlégård och Matilda Bergman, som blir ekonomiansvarig. Ny vice ordförande blev Henrik Sundqvist, som är inne på sitt sjätte år i styrelsen.

TOMAS LAGERGREN

Rapport från SDR:s styrelsemöte 15-16 mars

RAPPORT

Boksluts- och budgetarbetet är vid denna DT:s pressläggning inte avslutat för 2006 respektive 2007. Underskottet i bokslutet för 2006 pekar dock på ca 3,4 miljoner, vilket tidigare har informerats om på vår hemsida.

Personallfrågor: SDU* tar över sin personal och Ida Karlsson, Therese Rollvén och Marika Norrgrann blir fr.o.m 1 april anställda direkt av SDU. Ida får en tillsvidaretjänst och efterträder Addiswa Stenström.

Organisationsgruppen: För organisationsöversynen bildades OG2, och tanken var att den nya organisationen skulle vara genomförd vid halvårsskiftet. Denna tidsgräns har nu förlängts till om 31 december.

Gruppen har undersökt förutsättningarna att minska antalet kontor. SDR har ett avtal med Västerviks Folkhögskola t.o.m. 31/12 2008 vilket innebär att ingen flytt är aktuell dessförinnan.

En försäljning av fastigheten i Moskogen, som inrymmer SDR:s försäljningsverksamhet, är inte aktuell f.n. eftersom den fastigheten är en ekonomisk säkerhet för förbundet.

Anna-Lena Olehn ska besöka danska dövförbundet DDL i Köpenhamn. Där har de flera enheter varav en som ansvarar för arbetslösa, eftersom det inte finns döv-konsulenter i Danmark.

Inför kommande representantskapet och extrakon-gressen i maj ska valberedningen föreslå en opartisk ord-förande och sekreterare.

Vid Nordiska kulturfestivalen på Island 2006 beslutades att ta bort ordet "kultur" och härnäst kalla evenemanget för Nordisk festival för döva. Som-maren 2010 äger denna festival rum i Stockholm, och en stab bestående av Pontus Degsell, Anna-Lena Olehn och Ingela Jacobsson, bildades.

Pontus rapporterade att det var svårt att hitta en lokal till detta evenemang, men eventuellt kan Riks-teatern i södra Stockholm vara en lämplig plats efter-som där även finns utrymme för tältplatser. Då staben har arbetat fram grunden till festivalen kan flera arbetsgrupper inom olika områden tillsättas.

Representationer: EUD* kommer att mötas i Berlin den 4-6 maj och Mats Jonsson föreslogs som SDR:s representant.

- Vid DHB:s* årsmöte den 31 mars då ordföranden Lena Fernström avgår medverkar Lars-Åke Wikström och Suzanne Albihi.

- Vid Nordiskt symposium, där docent Inger Ahlgren kommer att avtackas, representerar Lars-Åke Wikström SDR.

- Till Riksteaterns kongress den 4-6 maj skickas ingen p.g.a. ekonomiska skäl.

- Vid möte om Public service den 30 mars kommer Mats Jonsson och Anders Andersson att medverka.

- Vid den internationella konferensen "Mäns våld mot kvinnor med funktionsnedsättning" den 13 april medverkar Anna-Lena Olehn och Ingelill Berggren Sik.

- Vid jubileumsseminarium med Handikapp-historiska föreningen som fyller 20 år den 20 april medverkar någon av SDR:s tjänstemän.

- Vid möte med Göinge dövförening medverkar Lars-Åke Wikström och i Helsingborg Mats Jonsson.

- Ola Lundström medverkar i ett nationellt brukarråd för förmedlingstjänst för bildtelefoni den 18 april i Stockholm.

- Anders Andersson lämnar sin plats i brukarrådet inom SPM* till Mats Jonsson.

Lars-Åke Wikström rapporterade från upp-vaktningen hos skolminister Jan Björklund (rapporteras på annan plats i DT, samt har visats i SDR Dialog).

Mats Jonsson och Suzanne Albihis besök på Manillaskolan var uppskattat. Teckenspråksmiljön har förbättrats, men det barnen missar mycket av är samhällsinformation vid t.ex. middagar hemmavid där föräldrarna pratar med varandra och ej använder teckenspråk.

Inom HSO* finns 43 organisationer, vilket ibland skapar problem. HRF*, NHR*, RBU*, SDR* och några till vill bilda ett alternativt HSO.

Rapporterades om Nordisk språkkonvention att regeringen stöder den. Även i Finland. Men däremot i Danmark har det inte mött samma gensvar. Där fungerar det inte på samma sätt eftersom teckenspråk inte satsas på barn med CI. Det finns ett förslag att bilda en arbetsgrupp med en forskare och en representant från dövförbundet inom varje land. Från Sverige föreslogs Tomas Hedberg som representant från SDR och Britta Bergman, forskare.

Ola Lundström rapporterade från DHB:s invigning i Örebro. Där togs upp om 4-5 organisationer som är med i en ordförandegrupp i Örebro där teckenspråket diskuteras. Samarbete på lokalnivå finns och man ska försöka få igång samarbete på länsnivå. Skåne HSO är en förebild där DHB* och SDR finns med. Arbetet inom HSO fokuseras ofta på hälsofrågor som ej passar oss. FSDB*, SDR, HRF* och DHB är med i "lilla HSO". Vi ska försöka förankra detta hos andra föreningar i landet. Även är det viktigt att sitta med i KHR* och LHR* där de stora frågorna tas upp.

HELENA FREMELL STÅHL, INFORMATIONSCHEF SDR

*SDU – Sveriges Dövas Ungdomsförbund

*EUD – European Union of the Deaf

*HSO – Handikapp-organisationernas Samarbetsorgan

*HRF – Hörselskadades Riksförbund

*NHR – Neurologiskt Handikappades Riksförbund

*RBU – Riksförbundet Rörelsehindrade Barn och Ungdomar

*SPM – Specialskole-myndigheten

*DHB – Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn

*SDR – Sveriges Dövas Riksförbund

*FSDB – Föreningen Sveriges Dövblinda

*KHR – Kommunala handikapprådet

*LHR – Länshandikapp-rådet

Hela SDR:s personal varslas

För att komma tillrätta med det stora ekonomiska underskottet har SDRs styrelse den 19 april beslutat att varsla all personal om uppsägning. Detta är en nödvändig säkerhetsåtgärd och görs för att få tid att gå igenom vad som är vår kärnverksamhet och vilken personal som behövs för att upprätthålla den. Till denna genomgång har en extern konsult anlitats. Telefonförsäljarna omfattas inte av varslet.

Som läget är idag så har SDR för stor personalstyrka i relation till säkra intäkter, och för att förbundet ska kunna leva vidare krävs att antalet anställda minskas.

Detta betyder att efter genomgång och beslut om vad som är vår kärnverksamhet kommer en del uppsägningar att verkställas, och andra inte. Om detta vet vi mer längre fram.

HELENA FREMELL STÅHL, INFORMATIONSCHEF SDR

Här lär du dig mer om tolkanvändning

Paulina Wlostowski, projektledare för tolkanvändarkursen.

*CFL – centrum för flexibelt lärande

■ Osäker vad gäller att använda tolk? Nu kan man lära sig hur man använder teckenspråkstolk på webben. Slår man upp www.lärtecken.se får man kunskap om hur man använder tolk på ett bra sätt, om tolketik och om den tolkservice som erbjuds döva i idag.

– Att ha kunskap om hur man använder tolk gör att man känner sig säkrare och tryggare som tolkanvändare, säger Paulina Wlostowski, som fungerat som projektledare för tolkanvändarkursen.

Teckenspråkstolkarna har i sin utbildning fått kunskap om tolkning och om hur man skall använda tolk, nu får döva motsvarande möjligheter. CFL* har beviljat medel till det ettåriga projektet.

Kursmaterialet är utformat som ett slags kurshäfte och innehåller flera olika delar, varje del har en rubrik: historia, landstingets tolkcentraler, tolkservice, att använda och beställa tolk och tolkens yrkesroll och utbildning. Kursledaren kan utifrån materialet lägga upp kursen på det sätt som passar bäst.

– Tanken är att man ska kunna använda materialet flexibelt, som t.ex. helg- eller kvällskurs, och förelägga den till dövförening eller tolkcentral. Det går även bra att genomföra det som distanskurs, säger Paulina.

All information i kursen ges på både teckenspråk och svenska. Tipssidan där man kan få tips om litteratur, hemsidor och rapporter återges endast på svenska.

TEXT OCH FOTO: LENNART TJÄRNSTRÖM

Örebro får två dövorganisationer

■ Dövas Förening i Örebro Län bildar nu även Dövas Förening i Örebro Kommun – av ekonomiska skäl.

DFÖ bildade en styrelse till årsmötet i mars, där Cathrine Björkstrand kvarstår som ordförande för DFÖ Län, medan Britt-Marie Sundström blir ordförande för DFÖ Kommun. Övriga poster innehas av i stort sett samma personer.

Skälen till detta är i första hand ekonomiska: Tills för tre år sedan fick DFÖ pengar av kommunen, men sedan dess har de kommunala pengarna inte kommit – för att DFÖ är en länsförening.

– Kommunen betalar inte ut något till en länsförening, så vi bildade en kommunförening för att kunna få ut kommunala pengar, säger Britt-Marie Sundström.

Det blir lättare med två ordföranden som avhandlar sina respektive områden under styrelsemötena, menar hon. Fördelarna väger tyngst, enligt Britt-Marie:

– Nu kan vi t.ex. vara två när vi uppvaktar olika myndigheter.

Den nya styrelsen för DFÖ Kommun är inte bara en täckmantel för att få pengar av kommunen – de kommer att ta över DFÖ:s tidigare ansvar för rena kommunfrågor som berör Örebro kommun, som barnomsorg och äldreomsorg.

– DFÖ Län kommer att fungera som VGDL* och ta hand om landstingsfrågor, som tolkfrågor och hjälpmedel med mera, säger Britt-Marie.

TOMAS LAGERGREN

*VGDL – Västra Götalands Dövas Länsförbund

Förhandsinformation från Dövas Dag-kommittén

■ Dövas Dag-kommittén i Vänersborgs Teckenspråksförening (VTF) känner stor glädje över att få arrangera Dövas Dag i år i samarbete med Vänersborg kommun och turistbyrå. Samarbetet med kommunen har ökat kommitténs och VTF:s entusiasm. Lokalerna är bokade och allt ser mycket positivt ut, eftersom vi har ett bra samarbete.

Ett digert program med intressanta aktiviteter utlovas. Ni kommer att få se Dövas Dags hemsida i slutet av våren hos VTF. Det kommer att finnas länkar till Vänersborg kommun och till Västra Götalands Dövas Länsförbund med information om Dövas Dag 2007.

Vi i VTF är också glada att få samarbeta med lärare och elever från Birger Sjöbergsgymnasiet och Nordiska folkhögskolan. Samtliga kan teckenspråk. Årets Dövas Dag-teman blir "Teckenspråk" och "Är tolktjänst tillgängligt för döva"?

Under fredagen blir det konferens med föreläsning och debatt om tolktjänst.

Vi ska naturligtvis ha skoj på kvällen, alltså pubafton med aktiviteter. Till lördagens program kommer vi att ha underhållning och utställning. På söndagen blir det bl.a. öppet hus. Det blir en del överraskningar också!

Är ni intresserade av att hålla en utställning med visning av egen konst eller hantverk? Företagare – ni är också mycket välkomna att ställa ut era produkter eller att berätta om er verksamhet.

Ta kontakt med ansvariga personer med e-post:

Lena.balkstam@sdrf.se eller Eva.johansson@sdrf.se

Välkomna till Dövas Dag 2007 den 21-23 september i Vänersborg!

DÖVAS DAG-KOMMITTÉN

Pensionärsförbundet firar 30 år – välkomna!

■ Sveriges Dövas Pensionärsförbund, SDP, fyller 30 år förra året. SDP:s styrelse har beslutat att fira jubiléet i samband med de Nordiska Pensionärsdagarna den 10 augusti på Västanviks folkhögskola i Leksand.

Samlingen börjar kl 18.00 och banketten 18.30.

Anmälan till jubiléet skickas till Karl-Gösta Sjöberg, e-mail: karl-gosta.Sjoberg@sdrf.se eller per brev, adress: Karl-Gösta Sjöberg, Åkervägen 43, 943 33 Öjebyn.

Anmälan mottages senast den 29 juni 2007. Gäster som önskar att övernatta på folkhögskolan, ta kontakt med Barbro From, e-mail: barbro.from@sdrf.se eller per brev, adress Barbro From, Box 300, 793 27 Leksand.

Kostnad för banketten är 350 kr och ska betalas på bankgiro nr 5785-0398. Märk "SDP 30 år" och skriv Ditt namn och adress.

Välkommen till 30-årsjubiléet på Västanviks Folkhögskola i Leksand!

SVERIGES DÖVAS PENSIONÄRSFÖRBUND

Årsmöte i Växjö

■ Dövas Förening i Kronobergs län har haft årsmöte i Växjö under god tillslutning av medlemmar.

Sedan ordförande Erik Odéen hälsat alla välkomna och öppnat mötet, hölls en tyst minut efter mångårige medlemmen Karl-Erik Johansson, Ingelstad.

Höjdpunkter under året var en hemlig bussresa som gick till Blekinge, samt Tyst Teaters föreställning Greta Garbo på Växjö teater.

"Tidsvandring" med Tyst Teater har besökt församlingshemmet, Växjö.

Under 2007 planeras en livlig verksamhet med bl.a. besök i SVT:s nya lokaler på Teleborg (Växjö) då synpunkter på TV-program kommer att framföras. Ev. ska en bussresa planeras i sommar/höst.

Styrelsen består av ordförande Eric Odéen samt Kerstin Andersson, Torvald Erlandsson, Lisbeth Lindberg och Vivan Karlsson. Suppleanter Cecilia Jönsson och Inga-Lill Korner. E.O.

D – som i demokrati och dialog

■ Den 13 mars medverkade SDR och SDR Tecken AB med en utställning i samband med konferensen "D – som i demokrati och dialog". Konferensen arrangerades av Riksförbundet Frivilliga Samhällsarbetare. Årets konferens handlade om det sociala arbete som bedrivs inom ideella organisationer och kooperativ i samverkan med andra.

Bland deltagarna fanns en rad bekanta ansikten; Lars Löw (Handisam) Erik Zachrisson (FRIL) Ulrika Årehed-Kågström (Röda Korset) Anders Molt och Gunilla Ekvall (Allmänna arvsfonden) med flera. Riksdagsledamoten Alice Åström var en av de medverkande, och hon pratade kring ämnet "Arbetslös och kvinna – dubbelt handikapp?"

TEXT OCH FOTO: ELISABETH HAGBERG

ANNONS

Rättelse av tidigare annons i DT nr 2-07 RIDLÄGER 22-28 JULI 2007

Är du mellan 7 och 15 år och intresserad av hästar och ridning? Då är du hjärtligt välkommen till vårt teckenspråkiga ridläger vid Ringsjön den sista veckan i juli. Det ska bli en härlig lägervecka med massor av ridning och hästmys, bad och lek! Vi anpassar ridgrupperna efter ålder och förkunskaper, så alla kan vara med.

Lägret arrangeras av Öresundstolkarna. Deltagaravgiften är **4500 kr** inklusive boende och helpension. Sista anmälan 31/5.

För mer information vänligen kontakta Cilla Ahlm på Öresundstolkarna på e-post cilla@oresundstolkarna.nu eller på telefon 0703-015858. Du kan också läsa mer på Öresundstolkarnas hemsida: www.oresundstolkarna.nu

Har barn inte lika värde? Vem kan hjälpa?

Marks kommun beviljar daghemsplats på Snäckans förskola, men inte taxiresor. Idag kör mamma Jessica sin dotter Mira till dagis – 10 mil varje dag, tur och retur.

Vi har tre barn. Alla tre har handikapp. Elias, 6 år, är språkstörd, Mira, 4 år, är hörselskadad med hörapparater och Mattis, 2 år, föddes döv och har idag cochlea implantat. Vi bor i Tostared, Marks kommun.

För Mira fungerade det inte med integrerat daghem, det var brist på intresse och kunskap hos personalen, och Miras språkutveckling blev inte som vi hade tänkt oss.

Vi sökte daghemsplats på Snäckans förskola (Kannebäcksskolan). Kommunens förslag var att vi skulle flytta närmare daghemmet eftersom det var en kostnadsfråga. Ska de "bra" kommunerna betala för att de snåla kommunerna inte tar sitt ansvar? Platsen godkändes till slut – men inga taxiresor.

Fyra dagar i veckan är Mira på Snäckan – 5 mil enkel väg, 40mil/vecka pendlar jag och kör Mira till Snäckan. Marks kommun kör ett skolbarn till Kannebäck, Mira får åka med, men enbart om vi själva betalar för taxiresan. Det är skolplikt i Sverige, men inte förskoleplikt. Mira är ensam på Snäckan om att inte bli berättigad till taxiresor.

Mira har vuxit som person sedan hon började på Snäckan. Hon har fått kompisar, hon åker på kalas, hon pratar och tecknar. Hon har fått barn att identifiera sig med. Hon är numera bara en i mängden. Personalen där har en kompetens som är ovärderlig. Hon älskar att gå där – vi älskar att ha henne där!

Mira behöver teckenspråk på grund av

sin hörselskada, hon behöver lära känna sig själv och ha en relation till en daghemsplats där det finns barn i liknande situation. Mira skulle behöva taxiresor – precis som alla andra barn på Snäckan!

Barns lika värde, vad är det? Var gäller det någonstans? Jag har varit i kontakt med skolverket som säger att det är upp till varje kommun att tolka skollagen som de vill. Hur kommer det sig att olika kommuner tolkar samma lagar så olika? Är det inte på tiden att föreningar, organisationer, hörselvård och föräldrar försöker lösa detta en gång för alla? Varför kan inte mina barn få känna sig accepterade i ett samhälle som faktiskt förespråkar att alla är lika värda?

Som förälder till handikappade barn står man ensam idag. Inte nog med att man faktiskt har en tyngre börda med barn med behov av särskilt stöd – man ska också behöva slåss för barnens rätt i samhället. Jag har inte valt mina barns handikapp. Jag hade gärna sluppit att ha det som vi har det. Men jag älskar mina barn så innerligt, och känner att utan sina handikapp så hade de inte varit Elias, Mira och Mattis.

Vem hjälper oss föräldrar med den situation som vi befinner oss i vad gäller taxiresorna? Jag vet att andra haft problem med att få taxi. Hur gjorde de för att kommunen skulle ändra åsikt och till slut bevilja taxi? Hur många fler föräldrar ska behöva genomgå denna process ensamma utan hjälp?

Tacksam för svar och hjälp med hur jag ska gå vidare med ärendet.

Jessica jessica.roden@globalnet.net

Akut-tolkar behövs!

■ Skam! Har vi olika rättigheter beroende på vilka vi är? Alltför ofta händer det att personer med funktionshinder får dåligt bemötande.

En äldre dövblind kvinna kom till sjukhuset efter att ha ramlat ihop i sitt hem. Kvinnans man hade nyligen avlidit av komplikationer efter en operation och hon var chockad och ensam, utan släktingar eller assistenter som kunde teckenspråk.

Två dygn fick kvinnan ligga på sjukhus utan tolk eller kommunikation med omvärlden. Hon lämnades ensam att hantera sin makes död, helt isolerad och språklös. Både hon och hennes make var dövblinda och hade i stort sett bara varandra.

Tolkcentralerna måste ha ett fungerande system för akuttolkar. Fick hon vänta för att hon är dövblind, eller för att hon var äldre? Har dövblinda låg status i vårt samhälle?

Björn

(Texten har tidigare varit publicerad i GP 24/3 -07)

Nazisthälsning INTE acceptabelt!

■ På årsmötet i Göteborgs Dövas Förening väcktes misstro mot en av styrelsemedlemmarna och personen valde att avgå.

Efter detta möte gick sedan personen och skällde ut två medlemmar i valberedningen och avslutade med en Hitlerhälsning.

Det är enligt lag förbjudet, och en avskyvärd handling. Sådant kan absolut inte accepteras!

Björn

Råd om utbildningsstöd för funktionshindrade

■ Tillgången till olika stödinsatser för vuxna med funktionshinder är inte alltid självklar, eftersom det inte alltid är helt klart vilken myndighet som ansvar för vad.

Detta gäller även vid studier för vuxna med funktionshinder. Beroende på vilka funktionshinder individerna har kan förutsättningarna för studier variera kraftigt mellan olika personer.

Många myndigheter har på olika sätt ansvar för vuxenutbildning för personer med funktionshinder. Det gör att det kan vara svårt att sortera i mängden av myndigheter och utbildningsformer för att hitta rätt stöd och utbildning till rätt person.

För att försöka räta ut frågetecknen har Sisus* tagit fram skriften "Att anpassa studiesituationen för vuxenstuderande med funktionshinder".

I skriften finns hjälp och råd både för dem som har ansvar inom vuxenutbildningsområdet och dem som vill studera. Skriften beskriver vilken av de berörda myndigheterna som ansvarar för vad, och olika typer av stöd och valmöjligheter bland olika utbildningsformer, m.m. Budskapet är att möjligheterna till vuxenutbildning verkligen ska gälla för alla.

Skriften går att ladda ner på Sisus webbplats, www.sisus.se. Den går även att beställa kostnadsfritt från Sisus på telefon 08-787 73 20. Stina Bengtsson, informatör, Sisus

*Socialstyrelsens institut för särskilt utbildningsstöd

Vi har nått målet!

■ Vår utbildning har äntligen kommit till målet. Den 5 april blev tio döva vid Iris Hadar i Göteborg klara med sin elevassistentutbildning inom pedagogiska och individanpassande omsorgsverksamheter, såsom hemtjänsten och gruppboenden.

Utbildningen har pågått i 1,5 år och är den första utbildning Iris Hadar genomfört i Göteborg. Det har varit tufft och vi har fått kämpa för att klara alla områden i utbildningen. Vi har fått lära oss massor, bland annat: Förhållningssätt, kommunikation, psykologi, gruppprocess, ergonomi, medicinsk grundkunskap, konflikthantering, teknik/datorkunskap, ekonomi, personlig utveckling, fritidsverksamhet.

Tusen tack till vår mentor på Iris Hadar i Göteborg!
Elisabeth Aronsson

Fr. v. Sofia Wikström, Karin Bengtsson, Linda Jönsson, Elisabeth Aronsson, Bernarda Banic, Pernilla Falk, Natalie Lohager, Sumeyra Corap, Eva Åsheim och Gaberilla Deka.

Tecknet "björn" eller "nalle" fyller 60 år

■ Jag minns det som om det var igår.

Året var 1947 och jag var elev på dövskolan i Härnösand, rektor var Robert Löfgren.

Det var i början av maj, himlen var blå och solen sken.

Skolbyggnaden var formad som ett E. Till höger var pojkarnas flygel och till vänster flickornas. I mitten var gymnastiksalen. Varje morgon var det uppställning, var klass för sig och en ordningsman som räknade in alla elever. Under morgonbönen stod vi i en halvcirkel, flickorna till vänster och pojkarna till höger, de yngsta längst in och sedan åldersvis utåt. Lärarna stod uppradade till höger utmed ribbstolarna på vägen. Rakt fram stod en elev ur de äldre klasserna bredvid rektorn och läste högt "Fader Vår". Tappade man tråden eller började stamma så stöttade rektorn så bönen blev korrekt. Rektor missade aldrig en morgonbön under de åtta åren som jag var elev där.

Evert Lundquist var lärare på skolan, blev senare rektor för Vänerskolan. Han hade ett starkt intresse för teckenspråkets utveckling och skapade ofta nya tecken. Det var han som döpte om tecknet för björn.

Han kom en dag och meddelade att björn inte längre skulle tecknas: Utan istället:

Anledningen var inte, som många tror, den söta lilla nallebjörnen och hur nosen ser ut, utan anledningen var den levande, farliga björn som fanns på cirkus och hur dess munkorg såg ut.

Jag minns väl på gymnastiklektionerna med fröken Nelson att vi hade "björngymnastik". Det var 1943-45, när 2:a världskriget härjade i Europa. Vi var tolv pojkarna som övade att lufsa som en björn, rakt fram 20 meter. De flesta pojkarna hade bara bråttom och stapplade fram, men fröken Nelson sa att de skulle titta på mig och lufsa mjukt. Jag minns till och med de svarta kortbyxorna, den vita tröjan och de blå gymnastikskorna med Tre Torn-märket på.

Ett roligt barndomsminne.

BJÖRN

Årsmöte i Kristianstad DF

■ Den 17 mars hade Kristianstads Dövas Förening sitt årsmöte och 30 medlemmar var närvarande.

Fredrik Persson avgick från ordförandeskapet och i stället tog Nina Jansson över hans plats.

Ledamöter: Antionette Trolleryd Gullberg, omval, Birgitta Karlsson, nyval, Anita Mjömark. 1 år kvar, Anna-Lena Johansson, ett år kvar.

Suppleanter: Anna-Lena Nilsson, nyval, Margit Nisson, 1 år kvar.

Revisorer: Per-Åke Persson, nyval, Ronny Capien, omval. Revisorsuppleant Sven Eklund, nyval.

Man tackade Fredrik Persson och Stefan Jansson som sttit med i styrelsen. Efter årsmötet hade vi goda smörgåsar med fika, och lotterier fanns med i programmet.

Vi önskar Nina Jansson all lycka med ordförandeskapet!

PERNILLA WALLGREN

DT rättar

■ I nr 1-2007 föll en kategori bort bland vinnarna vid den visuella filmgalan i Örebro: I kategorin "Bästa specialeffekt", blev vinnaren Jerome Cain. DT beklagar missen, och gratulerar Jerome till priset.

När man kan teckna utan vantar – då är det VÅR!

Vårens ankomst har alltid haft en livgivande inverkan på folk och få. Då vänder vi våra vinterbleka nunor mot solen, skalar av några klädlager och njuter; ute i skogen bland grönska och fågelkvitter, eller på tätt packad uteserivering i stan.

Våren kan också vara svår. *Visst gör det ont när knoppar brister – varför skulle annars våren tveka?* skrev Karin Boye (1900–1941), kanske mest känd av alla skaldar som inspirerats av våren. Våren är starka känslor, glädje och melankoli.

Rent klimatologiskt är våren den årstid då jordaxelns lutning (på norra halvklotet) sakta närmar sig solen och jorden blir varmare. Dygnsmedeltemperaturen stiger från 0 till 10 °C – normalt under mars-april-maj. I Sydsverige varar våren tre månader, men i Tornedalen bara hälften så länge.

Vid vårdagjämningen (i år den 2 april) hade jorden hunnit halvvägs mellan midvinter och midsommar, och då är dygnets mörka och ljusa del exakt lika långa över hela jorden.

ANNONSER

NÄRINGSLIVSTIDNINGEN
> FÖRETAG EMELLAN <

NÄRINGSLIVSTIDNINGEN FÖR ALLA FÖRETAG
 Tel. 0923-774 00 Hemsida www.foretagemellan.com
 E-post anders@saljraftnord.se

BYTE LÄGENHET.

Finnes 3 rum och kök i Kalmar
Önskas 2-3 rum och kök i Malmö
 Ej bottenvåning

Svar till Sofia Svensson
 Adelsgatan 8 - 393 50 KALMAR

Ida Karlsson, Joel Kankkonen, Mindy Drapsa och Magdalena Kintopf njuter av vårsolen.

ENKÄT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

*DT ställde frågan: Vad är våren för dig?
Och fick ganska skiftande svar:*

Joel Kankkonen, 25, Örebro:

– Ljuset kommer tillbaka, alla blir gladare och kärlekskänslorna växer!

Mindy Drapsa, 25, Stockholm:

– Sol! Man fryser inte längre om fingrarna och man kan teckna utan vantar!

Ida Karlsson, 24, Stockholm:

– När man kan ta den första ölen på ute-serveringen.

Magdalena Kintopf, 23, Östersund:

– Sol, pollen, fräknar och blommor.

Taktil massage

Den 4 april kom Margit Gerdt till Kristianstads Dövas Förening. Hon berättade om taktil massage.

Taktil massage är en omsorgsfull, medveten beröring av huden som sker med respekt, omtanke och lyhördhet för individens integritet och behov. Taktil massage används som komplementär behandlingsmetod till exempel i vården av cancersjuka, i rehabilitering efter sjukdom/skada, till demenssjuka och mot värk och smärta.

I skolor kan man använda detta för att skapa lugn och harmoni, minska våld och aggressivitet och inlärningssvårigheter.

Det var mycket intressant och flera döva ställde frågor som hon svarade på. Efter föreläsningen hade vi fika, och man hade möjlighet att prata lite mer med Margit Gerdt.

PERNILLA WALLGREN

Lärde ut hjärt- och lung- räddning

Den 21 mars kom tre tjejer – Ellinor Alm, Marina Svensson och Annelie Olsén – till Kristianstads Dövas Förening. De är sistaårselever på Milnerygymnasiet och läser även teckenspråk. Med sig hade de handledaren Viveca Blom, och Marie Fahlby var medbedömare.

Tjejerna valde att göra sitt projektarbete på dövföreningen genom att lära ut HLR (hjärt- och lungräddning) till döva. Många döva tyckte detta var spännande, och tjejerna var duktiga på att teckna och demonstrera.

PERNILLA WALLGREN

Barndomens minnen styr våra liv

Nyligen träffade jag en vän som sa: "Förespråkare för cochlea implantat, CI, betonar alltid det positiva med en operation. De vet säkert att det finns problem, men det blir i debatten underordnat.

Anhängare till dövrörelsen i Sverige tänker i andra banor: De pratar i första hand om de problem döva barn har, att de flesta idag får undervisning på teckenspråk. Att många blir tvåspråkiga pratar de tystare om. Och inte heller nämns särskilt ofta att allt fler döva fortsätter till högre studier med gott resultat".

Min vän gav mig funderingar: Är det en gammal vana vi har att alltid fokusera på problemen när dövas skolgång diskuteras?

Som föräldrar vet vi att positiva signaler och uppmuntran till våra barn föder framtidshopp, detta trots att det säkert finns saker som kan bli bättre.

Döva har behov av två språk. Jag har på nära håll frapperats av den positiva utveckling som började sedan teckenspråket 1981 erkändes som dövas första språk. Det var i tider då hörande föräldrar till döva barn började skaffa sig färdigheter i teckenspråk (TUFF-utbildning) för att komma i kontakt med sina barn och därmed främja barnens utveckling, något som inte var naturligt tidigare.

Döva barn till döva föräldrar har fått teckenspråk med modersmjölken. De syns, med sitt starka självförtroende, och många av dem har ledarpositioner i dövsamhället. Det är en liten grupp på fem procent, men så framgångsrika och trygga i sig själva.

Den franska filosofen Pierre Bourdieu har vidareutvecklat termen "habitus" som används inom sociologi och antropologi. Han tar upp den sociala ordningen och individens val av livsstil. Han menar att den värld vi lever våra liv i har en bärande struktur. Vi föds och dans in i den, det kan vara kultur, normer och symboler. Tanken är att det liv som vi hittills har levt påverkar vårt sätt att handla, tänka och orientera oss i den sociala tillvaron framgent. De erfarenheter

som vi får med oss från vår tidiga barndom, och de minnen som finns i våra kroppar, påverkar hela det fortsatta livet.

Att döva barn som tidigt får teckenspråk både hemma och i skolan har stora möjligheter till ett rikt liv, har den svenska skolmodellen visat. Det är denna energi som påverkar deras fortsatta liv, menar Bourdieu. De känner till sina livsvillkor, och kan därför göra bra prioriteringar i livet.

I de flesta länder i världen är teckenspråk bannlyst i undervisningen. I USA har många dövskolor lagts ner och döva barn placeras i skolor utan möjlighet till undervisning på teckenspråk. Och flera danska föräldrar till döva barn har flyttat till Skåne bara för att få undervisning på teckenspråk vid Östervångsskolan i Lund. Det är ganska likartat över hela världen – har det misslyckats med talad undervisning blir teckenspråk "ett nödvändigt ont".

Men då har oftast de viktigaste åren redan gått. Det leder till att de döva barnen varken behärskar teckenspråk eller landets språk fullt ut. Många får också psykisk ohälsa. Hur dessa barn mår socialt efter avslutad skolgång är det ingen som bryr sig om.

Svenska föräldrar till barn med CI har hyst ett hopp om att deras barn ska klara sig i en talad miljö. De har nu börjat förstå varför deras barn behöver teckenspråksmiljö för att må bra. Dessa föräldrar behöver också lära sig teckenspråk i högre grad än nu.

Ifrågasätter man barnets rätt till sitt teckenspråk, ifrågasätter man samtidigt barnets personlighet, identitet och kulturtillhörighet. Teckenspråket är en förutsättning för att döva barn ska kunna utvecklas på ett naturligt sätt. Får barnen tidigt teckenspråket, är möjligheten mycket större att de blir tvåspråkiga och kan leva bra och framgångsrika liv.

LENNART TJÄRNSTRÖM

"Ifrågasätter man barnets rätt till sitt teckenspråk, ifrågasätter man samtidigt barnets personlighet, identitet och kulturtillhörighet."

FOTO: HANS RIMBERG

Trogen mötesdeltagare

Ulla Johansson från Sundbyberg har besökt Stockholms Dövas Förenings alla årsmöten, under hela 62 år. Hon gick till sitt första årsmöte när hon var 18 år – snart fyller hon 80.

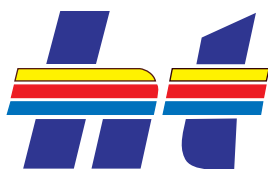
Ulla är en flitig föreningsbesökare och ständig medlem i föreningen. Vid årsmötet den 24 mars fick hon en blombukett och applåder av de 83 närvarande medlemmarna.

L.T.

Erkännande i Estland

Det estniska teckenspråket har nu erkänts officiellt och fått legal status från 1 mars 2007, meddelar dövförbundet i Estland.

BESÖK WWW.SDRF.SE

HEDEMORA TRYCK AB

Välkommen till oss med Dina trycksaker!

Om Du vill ha kuvert, visitkort,
blanketter, prospekt eller broschyrer

Hos oss kan Du trycka allt - i svart-vitt eller i färg - snabbt och till mycket rimliga priser.

Box 43, Verkstadsgatan 29, 776 21 Hedemora • 0225 - 144 77 alt. 144 71
www.hedemoraptryck.se • hedemoraptryck@telia.com

Kan du säga nej till ett charmtroll?

Dustin är en 4 årig döv kille som behöver ett familjehem. Han är en charmig och go kille som är lätt att tycka om.

Dustin är en duktig och mycket social pojke. Han behöver värme, uppskattning och uppmärksamhet. Han behöver också hjälp med att berika sitt teckenspråksbegrepp och få vettiga fritidssysselsättningar.

Som **familjehem** får Ni utbildning, föreläsningar, handledning och ekonomisk ersättning.

Är ni intresserade? Hör av er till oss för mer information:

Göteborgs Stad
Gunnared

Familjehemsenheten
Tel 031-365 12 75
familjehemsenheten@gunnared.goteborg.se

amos

www.amosmagasin.se

Svenska kyrkan
HELSINGBORG

www.svenskakyrkan.se/helsingborg

Den Gode Herdens kyrka
Blåkullagatan 7, tel. 042-15 11 70

Gustav Adolfs kyrka
G A torg, tel. 042-37 29 00

Raus kyrka
Kyrkvägen, tel. 042-37 29 40

S:ta Maria kyrka
Mariatorget, tel. 042-37 28 30

NYHETER!

Babytecken - det perfekta sättet att kommunicera med din baby!

Babytecken - DVD

Att kommunicera och samspela med sitt barn är både viktigt och roligt! Forskarna har upptäckt fördelen med att lära sig teckenspråk som baby. Babyn kan använda tecken långt innan hon/han lärt sig prata.

DVD:n innehåller 90 tecken, tecken som passar till vardags för att kommunicera med babyn.

För dvd-spelare i PC/Mac eller till TV.

Pris: 249:-

Fördelarna med babytecken:

- * Ger ditt barn möjlighet att tala om vad det vill, behöver eller ser, innan det kan prata.
- * Minskar ditt barns frustration
- * Stärker bandet mellan dig och ditt barn.
- * Ger ditt barn en snabbare språkutveckling.

Muggar KAFFE och TE

Finns endast i nougatfärgen enligt bilden, med svart tryck.

Pris: 60:-/st

Beställning:
shop@sdrf.se eller e-handel: www.sdrf.se/sdr
Texttelefon: 0247-641 01, 641 00 (tal)
Fax: 0247-141 35

**Porto ingår i
priserna.**